

2018

OPERA

TIDSKRIFTEN

OPERAPRISET TILL
NIKLAS
BJÖRLING
RYGERT
LA BELLE
ÉPOQUE

Ingela Brimberg
Winterreise

OPERA

no. 1 2018
pris 115 kr

763-1

RIGOLETTO

GIUSEPPE VERDI

Premiär 24 mars

REGI Kasper Holten   DIRIGENT Karen Kamensek/Magnus Fryklund

PARKEN

opera av Hans Gefors & Botho Strauss

REGI
Vera Nemirova

DIRIGENT
Patrik Ringborg

Premiär 5 maj

BILJETTER

040-20 85 00 ● ● malmoopera.se

MALMÖ OPERA

INNEHÅLL

OPERAPRISET

- 8** Karaktärstenoren Niklas Björling Rygert, vinnare av Tidskriften OPERAs pris 2017.

REPORTAGE

- 14** La belle époque och dess superstjärnor är inspirationskällan för konstnären Per Josephsons senaste utställning. Inspirationen till utställningen har varit Puccinis tre kortoperor i Triptyken.

WAGNERTRILOGI WIEN

- 20** Sören Tranberg rapporterar om Die Wagner-Trilogie på Theater an der Wien. Wagners Ring är reducerad till nio timmars spellängd och perspektiven ses genom Hagens, Siegfrieds och Brünnhildes ögon.

REPERTOAR

- 27** Vadstena-Akademien spelar fransk barockbalett i sommar, medan Drottningholms Slottsteater sätter upp Rameaus operabalett Pygmalion och en nyskriven opera, Syskonen i Mantua, som bygger på såväl 1600-talsmusik som nyskrivna tongångar.

INTERVJU

- 30** OPERA har intervjuat vår nya Brünnhilde, Ingela Brimberg, som gjorde stor succé i Wagnertrilogin på Theater an der Wien i december.

ALLTID I OPERA

5 LEDARE

6 NOTISER

- 36 FÖRESTÄLLNINGAR** Göteborg x 3, Köpenhamn x 2, Oslo och Berlin.

- 58 IN MEMORIAM** Dmitri Hvorostovskij, Carol Neblett, Enzo Dara, Paul Brown och Arne Svahn.

- 62 BOKNYTT** OPERA uppmärksammar tenoren Ian Bostridges bok om Franz Schuberts sångcykel, Winterreise – en passionshistoria.

- 64 NYTT PÅ DVD** Les Indes galantes, Mithridate, Lulu och Theodora.

- 70 NYTT PÅ CD** Nina Stemme, Cecilia Bartoli, Juan Diego Flórez, Christian Gerhaher och Siegfried.

76 KALENDER

78 DIE SCHWEIGSAME FRAU

Fr. v.: Niklas Björling Rygert. Foto: Mats Bäcker.
 Detalj ur Per Josephsons verk Syster Angelica. Foto: Per Josephson.
 Scen ur Die Ring-Trilogie, Theater an der Wien. Foto: Herwig Prammer.
 Ingela Brimberg i Den flygande holländaren, Deutsche Oper, Berlin.
 Foto: Thomas Jauk.
 Sofie Asplund i Ariadne på Naxos, Göteborgsoperan. Foto: Mats Bäcker.
 Scen ur Wozzeck, Den Norske Opera & Ballett. Foto: Erik Berg.
 Detalj ur Mona Johanssons fasadmålning på Wermland Opera. Foto: Adapt.

Omslag: Ingela Brimberg och Aris Argiris i Die Ring-Trilogie, Theater an der Wien. Foto: Herwig Prammer.

Operans nya
ABONNEMANG

Kommande säsong erbjuder vi fem nya abonnemang som passar såväl nybörjare som erfarna operabesökare. Abonnemangen släpps 23 april!

www.operan.se/abonnemang

Danskt Metoo-fall

Precis när novembernumret var på väg ut till våra läsare slog Metoo-uppropet ner som en bomb. Aldrig hade man väl trott att situationen var så prekär på våra teaterscener, operahus och musikutbildningar, när det gäller ojämlikhet och sexuella trakasserier. Det är glädjande att allt kommer upp till ytan och vädras ut. I dagarna blev det senaste fallet känt: Den Jyske Operas konstnärlige ledare och regissör **Philipp Kochheim**, är föremål för granskning efter flera påstådda trakasserier mot kvinnliga artister i en musikaluppsättning i Graz. Nu har Kochheim sjukskrivit sig. OPERA intervjuade honom och porträtterade Den Jyske Opera i nr 4/17. Vad resultatet blir av granskningen är i skrivande stund inte klart, men ordföranden på DJO i Århus har tagit kraftfullt avstånd från beteendet. Hela den uppkomna situationen är mycket trist, för Philipp Kochheims ambitioner är höga för operaverksamheten på Jylland, vilket ni kan se på sidan 7 i detta nummer.

OFÖRÄNDRAT EKONOMISKT STÖD ...

... blev resultatet av vår ansökan när det gäller det årliga produktionsstödet från Kulturrådet. Vi fick samma tilldelning som i fjol – 250 000 kronor. Då sänktes bidraget med hela 75 000 kronor. Trots en kraftig uppskrivning av den totala potten i år fick Tidskriften OPERA inte sin beskärda del av den. Vilket andra scenkonsttidskrifter fick. Nu kommer jag skriva ett brev till ordföranden i referensgruppen för kulturtidskrifterna och begära en motivering. Det brukar aldrig Kulturrådet ge, men jag tänker propa på det. Det känns som vi har hamnat i ett moment 22 och i en strykclass bland tidskrifterna, trots att vi de senaste tre åren har utvecklat en ny grafisk form för att bland annat öka läsbarheten och bli mer tillgängliga, samt att vi försöker få in större aktualitet genom fler artiklar kring bl.a. kommande uppsättningar.

Kulturrådets handläggare förnekade inte i ett telefonsamtal att om det ekonomiska resultatet blir ännu sämre, ökar chansen till större tilldelning. Vissa tidskrifter slår ihop två utgivningar och gör ett dubbelnummer, vilket vi inte kan göra – vi har en lång framförhållning och har dessutom i förväg sålt in annonser för årets fem utgåvor.

Vår ambition är att också i fortsättningen följa det svenska internationella operalivet genom recensioner, intervjuer och presentationer av svenska artister utomlands. För att kunna driva verksamheten vidare på den nivå som vi har lovat våra prenumeranter och annonsörer, behövs ekonomiska bidrag från OPERAs vänner och prenumeranter. Du kan t.ex. bli mecenat och stödja vår verksamhet, se sidan 25. Och varför inte ge bort OPERA i present? Då får du gratis Nina Stemmes nya cd från Wagnerföreställningar på Wiener Staatsoper, se sidan 26. Vi är tacksamma om ni vill stödja vår verksamhet.

Vi är glada för den stora responsen på läsarundersökningen som skickades ut i vårt novembernummer. Resultatet ska analyseras och utifrån det ska vi ta till oss både kritik och positiva synpunkter – och försöka göra OPERA ännu bättre!

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Sören Tranberg

Adress Tidskriften OPERA,
Lindvallsplan 10, 117 36 Stockholm
Tel 0709-67 58 63
st@tidskriftenopera.nu
www.tidskriftenopera.se

Redaktion Erik Graune,
Henry Larsson, Ingvar von Malmberg,
Sören Tranberg, Claes Wahlin

Skribenter och medarbetare i numret
Lennart Bromander, Louise Fauvelle,
Erik Graune, Henry Larsson,
Ingvar von Malmberg, Åsa Mälhammar,
Sören Tranberg, Claes Wahlin

Korrektur
Ingrid Blomberg och Hans L Beeck

Styrelse
Maria Dalayman (ordförande),
Catharina Lyckeberg Heimbürger,
Annica Sandh, Sören Tranberg
samt Cecilia Leijonhufvud och
Paulina Pfeiffer (suppleanter)

Prenumeration
Titeldata, kundtjänst: 0770-457 120
Online kundtjänst: opera.prenserservice.se
Årsprenumerations 495:- inkl. moms [5 nr]
Tvåårsprenumerations 900:- inkl. moms [10 nr]
Utlandsprenumerations: SEK 600 [5 nr]
och SEK 1100 [10 nr]. Porto tillkommer.
ISSN: 1651-3770

Projektledning Falck & Co
Art director Annki Andersson
Grafisk formgivning Helén Kvarnlöf

Annonser
Alex Simonsson, Swartling & Bergström
Media, Birger Jarlsgatan 110,
114 20 Stockholm
Tel 08-545 160 63. alex@sb-media.se
www.sb-media.se

Tryck Trydells, Laholm, 2018

Tidskriften OPERA erhåller
bidrag från Statens kulturråd.

Sören Tranberg. Foto: Anna-Lena Ablström.

SÖREN TRANBERG
Chefredaktör och ansvarig utgivare

Cornelia Beskow vann Wagnertävling

1 Den svenska sopranen **Cornelia Beskow** vann förstapriset i The Lauritz Melchior International Singing Competition – en tävling för unga Wagnersångare.

Sexton utvalda sångare från hela världen deltog i finalen som avgjordes i danska Ålborg. Förutom förstapriset tilldelades Cornelia Beskow också publikens pris, orkesterns pris och ungdomens pris. Beskow blev f.ö. i våras den första mottagaren av Kungliga Operans Anders Wall-stipendium.

1

NOTISER

2

Katarina Dalayman och Rebecka Hemse tilldelades Gunn Wållgren-stipendiet 2017

2 På Kungliga Operan gick stipendiet till hovsångerskan **Katarina Dalayman**.

Motivering: *"Med en magiskt vacker röst gestaltar Katarina Dalayman de mest skilda kvinnogestalter med en totalt naken ärlighet. I stället för att spela rollen är hon rollen. Hennes gestik kan vara minimalistisk och kräver samtidigt åskådarens totala fokus. Ett ögonkast kan övergå i en explosion av emotioner som visar hennes egen totala upplevelse av en musikalisk fras eller ett ord i en text. Hennes rika klang ger en palett av färger och nyanser som omfamnar och drabbar lyssnaren."*

Stipendiaten från Dramaten är **Rebecka Hemse**. Hon tillhör teaterns fasta ensemble och några timmar efter mottagandet hade hon premiär i **Mattias Anderssons Uppenbarelsen**.

Stipendierna ur Gunn Wållgrens minnesfond utdelas gemensamt av Kungliga Dramatiska Teatern, Kungliga Operan och Kungliga Musikaliska akademien till "konstnärligt förtjänta dramatiska och lyriska artister".

2017 års mottagare har utsetts av fondens styrelse: teaterchef **Eirik Stubø**, Dramaten, operachef **Birgitta Svendén**, Kungliga Operan, den ständige sekreteraren **Fredrik Wetterqvist**, Kungliga Musikaliska akademien, och överintendenten **Jan Lindman**, Kungliga slottet.

Hanna Husáhr får stipendium

3 Sopranen **Hanna Husáhr** tilldelas Håkan Mogrens stipendium för 2017 på 125 000 kronor.

"Med stor musikalisk sensibilitet, en vackert klingande ljus stämma parad med en naturlig scennärvaro finns det stora förhoppningar om en fin karriär, både som opera- och konsertsångerska", lyder motiveringen.

Håkan Mogrens stipendium instiftades 2012 och delas ut "för och till insatser för mänskligt välbefinnande".

3

Norsk regissör blir operachef i Wien

4 **Stefan Herheim** har utsetts till operachef på Theater an der Wien från och med säsongen 2022/23. Då avgår den nuvarande framgångsrike konstnärlige ledaren **Roland Geyer**. Herheim är född i Oslo 1970 av norsk-tyska föräldrar. Han har bl.a. studerat musikteaterregi för Götz Friedrich i Hamburg. Herheim gjorde sig ett namn redan 1999 när han slog igenom som regissör med en uppsättning av *Trollflöjten*. Vid Salzburgfestspelen har han iscensatt *Enleveringen ur seraljen* (2003) och *Mästersångarna i Nürnberg* (2013). Och i sommar ska han sätta upp *Pelléas och Mélisande* i Glyndebourne.

Själv har jag sett några av Herheims iscensättningar, t.ex. *Così fan tutte* på Folkoperan i Stockholm – hans enda uppsättning hittills i Sverige. Vidare *Parsifal* vid Bayreuthfestspelen, *Lulu* och *Tannhäuser* på Den Norske Opera i Oslo samt *Den sicilianska aftonsången* på Köpenhamnsoperan. På Deutsche Oper i Berlin ska han med start 2020 regissera en nyuppsättning av *Nibelungens ring*.

Ville Matvejeff blir konstnärlig chef för Savonlinna Opera Festival

Styrelsen för Savonlinna Opera Festival har utsett dirigenten **Ville Matvejeff** (f. 1986) till konstnärlig chef fr.o.m. den 1 september 2019. Han efterträder **Jorma Silvasti**. Matvejeff är kontrakterad för fyra år med möjlighet till förlängning t.o.m. 2025. Redan nu ska han planera sin första sommarsäsong.

Matvejeff är konstnärlig chef för festspelen i Åbo men slutar sin befattning i år. Dessutom är han chefsdirigent för Jyväskyläsymfoniorkester och ständigt gästdirigent och musikalisk rådgivare vid Nationalteatern i kroatiska Rijeka. Därutöver har han bl.a. dirigerat operaföreställningar på Malmö Opera. I Savonlinna ledde han urupförandet av **Aulis Sallinen**s *The Castle in the Water* i somras.

Christian Thielemann fortsätter som ...

chefsdirigent för Staatskapelle Dresden. Hans förlängda kontrakt börjar den 1 augusti 2019 och löper fem år framåt. Det innebär att Thielemann ska dirigera sin orkester vid 40 tillfällen varje säsong i såväl operaföreställningar som konserter i Dresden. Dessutom ska han dirigera Staatskapelle under turnéer vid 15 orkesterkonserter. **||** Sören Tranberg

Den Jyske Opera spelåret 2018/19

5 Den Jyske Operas i Århus nye operachef, tyske **Philipp Kochheim**, går ut med ett ambitiöst upplägg inför sin första säsong 2018/19. I det innehållsrika generalprogrammet presenteras en hel rad sorgligt försummade danska operor som man nu i Århus och på turné genom hela Danmark tänker presentera på nytt. Först ut i "Den danske serie" blir **August Ennas** *Kleopatra* från 1894, som återuppväcks ur sin törnsasömn och spelas på många håll mellan Ålborg och Köpenhamn i mars och april 2019.

I augusti 2018 kommer Den Jyske Opera att i Århus ge den efterlängttade nordiska premiären på **Mieczysław Weinbergs** mästerverk *Passageraren*, som delvis utspelas i Auschwitz. I denna mycket gripande opera sjungs det på både tyska, jiddisch, engelska, franska, ryska och tjeckiska, Philipp Kochheim själv regisserar.

Enda standardverket under Kochheims första år blir **Bizets** *Carmen*, som också går på turné över hela Danmark. **Ástor Piazzollas** *María de Buenos Aires* – med bland annat skådespelarveteranen **Kurt Ravn** – avslutar säsongen. Även den spelas på turné.

Den Jyske Opera presenterar också en ny ensemble. Efter ansökningar från mängder av unga sångare har man valt ut fem, en dansk, en norsk, en rumänsk och två tyska sångare. De kommer att vara flitigt engagerade i alla aktuella verk och utgöra en fast ensemblestomme. Bland annat sjunger den unga danskan **Johanne Højlund** titelrollen i *Carmen*, där tyske **Daniel Szeili** sjunger Don José, medan övriga unga sångare i ensemblen dyker upp som Escamillo, Micaëla och Frasquita.

Den Jyske Opera kommer också att satsa mycket på opera för barn, till och med på en babyopera för barn 0–2 ½ år med titeln *Hjertelyd*. **||** Lennart Bromander

OPERA PRISET 2017

SPONSOR FÖR OPERAPRISET

Rjell och Märta Beijers Stiftelse

Tidskriften OPERAs läsare röstade fram karaktärstenoren Niklas Björling Rygert som vinnare av Operapriset 2017. Han får priset för sin insats som Mime i Nibelungens ring, som gavs förra säsongen på Kungliga Operan. OPERAs recensent skrev: "En betydande insats gör Niklas Björling Rygert som Siegfried-Mime – ett sångagerande i världsklass. Han är en av de riktigt stora operapersonligheterna i dag."

SKRIBENT: SÖREN TRANBERG

OPERA intervjuade pristagaren i Operans solistfoajé och han är stolt över att ha fått vårt Operapris.

– Det är fantastiskt! Och att det är läsarna som röstat fram mig som vinnare, det känns ärofyllt. Det visar att publiken uppskattar vad jag gör på scenen.

Niklas Björling Rygerts föräldrar förstod tidigt att han hade en stor uttrycksvilja, så de lät honom bli en minifunk. Redan för 40 år sedan medverkade han som barnstatist i Götz Friedrichs berömda Mästersångaruppsättning på Operan. Det blev Niklas första professionella scenerfarenhet. Därefter följde det ena på det andra. Det blev teaterutbildning via NBV, Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, Operastudio 67 och därefter Operahögskolan i Stockholm.

– Fast jag hade siktet inställt på att bli radiosignalist på FRA efter militärtjänsten. Då stötte jag ihop med min skolkamrat från Adolf Fredrik, Tobias Theorell, som sa: "Du ska ju bli skådespelare!" Och så övertalade han mig att söka till NBV. Och där startade allting.

– På Operahögskolan gick jag i samma klass som bland andra Miah Persson, Kerstin Avemo, AnnLouice Lögdlund och Malena Ernman. Jag gick ut 1999 och därefter fick jag anställning på Kungliga Operan.

I din årskull har fyra stycken fått Tidskriften OPERAs pris. Det säger en del om kvaliteten!

Och sedan dess har du medverkat i 44 produktioner i drygt 700 föreställningar på Operan. Vilka är fördelarna med att vara fast anställd och tillhöra en ensemble?

– För det första är det en enorm trygghet trots att ensemblen är i minsta laget nu jämfört med hur det var när jag började. I mitt fack sjöng veteraner som Lennart Stregård, Magnus Kyhle och Ulrik Qvale. För balansen är vi kanske för få i dag. Numera tvingas ibland unga sångare ta på sig för stora och tunga roller alldeles för tidigt, i stället för att bygga upp en långsiktig och förnuftig karriär, och växa in i yrket. Ensemblen har en mycket stark sammanhållning och våra gäster känner sig alltid välkomna på Operan. De tycker om stämningen i huset.

A man with a surprised or shouting expression is seated in a dark chair. He is wearing a dark, heavy, double-breasted coat and a matching cap. His right hand is raised, pointing upwards. The background is dark and out of focus.

NIKLAS
BJÖRLING
RYGERT

– Jag har haft möjligheten att få gästspela utomlands, vilket har gett mig chansen till att förkovras. Det är också ett skäl till att hålla sig på topp.

Ditt genombrott på hemmaplan kom som Mime i Nibelungens ring på Kungliga Operan 2005/06.

– Det ledde till att jag fick sjunga Mime i *Siegfried* i Valencia med Zubin Mehta. Den ordinarie Mime, Gerhard Siegel, repeterade samtidigt partiet i Bayreuth och han fick inte ledigt och plötsligt stod Valencia utan en Mime. Så då fick jag chansen. Detta ledde till vidare samarbeten med Mehta: med honom har jag sjungit i flera produktioner och konserter i Tel Aviv, bl. a. Klaus Narr i Arnold Schönbergs *Gurrelieder*, som också finns utgiven på cd.

Den här säsongen gör du bara roller i Stockholm som du gjort tidigare. Nu är du aktuell med Spoletta i Tosca, Desiré i Fedora och den italienske intriganten Valzacchi i Rosenkavaljeren.

– Valzacchi gjorde jag första gången i Amsterdam med Simon Rattle, sedan har jag sjungit rollen i Florens med Zubin Mehta och så i Christof Loys Stockholmsuppsättning, min tredje i ordningen.

Har du några fler utlandsgästspel på gång?

– Jag ska göra min första Loge i *Rhenguldet*, men jag kan inte tala om var. När man gör småroller i Stockholm är det lättare att få tjänstledigt och det ger mig också mer tid för instudering av nya roller. Min agent jobbar på att jag ska kunna få fler utlandsengagemang.

Finns det önskeroller som du skulle vilja göra?

– Dvärgen i Alexander von Zemlinskys opera *Der Zwerg* och kaptanen i *Wozzeck* är två spännande karaktärsroller som jag skulle kunna tänka mig. Gärna Herodes i *Salome* igen och givetvis att kunna få utveckla min Mime än mer. I en mer lyrisk repertoar skulle jag gärna vilja göra Lenskij i *Eugen Onegin* och möjligen

2

Nemorino i *Kärleksdrycken*. Den senare gjorde jag i ett projekt under operautbildningen i Folke Abenius regi.

– Jag hamnade snabbt i karaktärsfacket, redan på Operahögskolan. Där fick jag aldrig chansen att frigöra min röst rent vokalt. Hade jag fått det då, hade det kanske blivit en mer lyrisk tenor-repertoar för min del. Jag hade behövt fokusera på min sångteknik åtminstone första året, förmodligen längre. Det sceniska var aldrig mitt problem. Men jag blev hela tiden inlånad i andra klassers projekt. Och då måste man ju prestera. Har man inte täckning vokalt, då börjar man trycka på och forcera. Att vara med i en massa produktioner var helt enkelt inte det som jag behövde. Några få lärare såg mitt behov, men fick uppenbarligen inget gehör för det på skolan. Det gäller att frigöra rösten så att den inte står i vägen för uttrycket. Det arbetet håller jag på med i dag. Hur fri kan min röst bli? Det är ett spännande arbete.

– Jag är orolig över den riktning operautbildningen har tagit i dag. Den har blivit mer akademisk. Men att vara operasångare är ett hantverk. Om du inte lär dig att sjunga så spelar det ingen roll hur briljanta uppsatser du skriver. I den akademiska världen är det så viktigt att kunna mäta allt i poäng. Men hur mäter man en känsla? En upplevelse? Vad är det som gör att en sångare berör? Är det mätbart? Sängen måste komma först!

OPERA PRISET 2017

4

*Det som har imponerat mest på mig är din psykologiskt starka tolkning av rollen som Manolios i Bobuslav Martinůs opera *The Greek Passion* i Karlstad i höstas.*

– Det var en jätteutmaning! Ofta får jag göra mellanstora eller små roller, som jag dock alltid behandlar som om de vore en huvudroll. Det är ett större eget arbete eftersom det inte finns så mycket material att ösa ur för att utveckla en mindre roll. Manolios i *The Greek Passion* var en stor roll att bita i både vokalt och sceniskt, inte minst interpretatoriskt. Här fick jag ”vara ifred” med mig själv och min sång och uttrycket på scen. Utan komplicerade scenerier eller ”snabba tempon” där jag aldrig hör orkestern och vet om jag är före eller efter. Ofta är det sådana ”problem” som måste fixas till, så var det inte i Karlstad. Här fick jag jobba med uttrycket inåt snarare än utåt.

Vilken är din häftigaste upplevelse som sångare?

– Mime i *Siegfried* är bland det roligaste jag har fått göra. Publikresponsen var enorm vid premiären i Stockholm, det kändes som om taket skulle lyfta. Här fungerade uttrycket perfekt och det gjorde att jag inte behövde tänka på min röst, utan kunde bara gasa på. Sångaryrket i sig själv är så ängest-laddat. Det är skönt när allting klaffar.

Vem är din sånglärare?

– Det är jag själv! Men jag konsulterar Bengt Nordfors ibland. Man har ju byggt upp en stor bank från alla coacher man mött

genom åren, så det finns att ösa ur. Som artist har jag blivit klokare med åren – det är en bra kombination. Så för mig räcker det med egen intuition och konsulterande.

Har du någon favoritregissör?

– Jag älskar att jobba med Christof Loy, för han är så förberedd. Han vet exakt vad han vill sceniskt, men han ger oss sångare stor konstnärlig frihet att bygga upp våra karaktärer. Det är aktören som bestämmer inom vissa givna ramar. Loy är dessutom en musikaliskt kunnig regissör och uppstår det hinder så förstår han hur man ska lösa det rent sceniskt. ■■

*Tidskriften OPERAs pris delas ut på Kungliga Operan när Niklas Björling Rygert sjunger Valzacchi i *Rosenkavaljeren*, fredagen den 15 juni 2018.*

1. Niklas Björling Rygert som Mime i *Siegfried*, Kungliga Operan, Stockholm 2017.

Foto: Mats Bäcker.

2. Porträttbild. Foto: Mats Bäcker.

3. Niklas Björling Rygert som förste juden i *Salome*, Teatro Real, Madrid 2010.

Foto: Javier del Real.

4. Niklas Björling Rygert som Manolios i *The Greek Passion*, Wermland Opera, Karlstad 2017. Foto: Mats Bäcker.

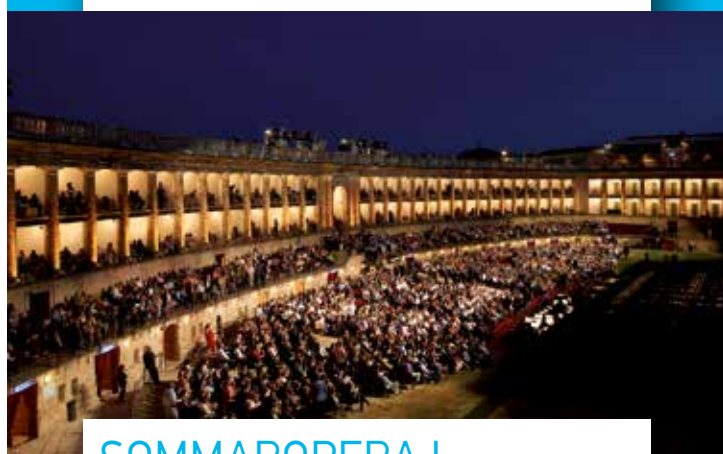

SOMMARMUSIK FÖR SJÄLEN!

OPERA I VERONA DELUXE

DRÖMMEN FÖR EN OPERAÄLSKARE är att få se en föreställning i en ljum sammetssvart natt på den klassiska arenan i Verona. Förutom Verdis mästerverk "Aida" ser vi under denna resa klassikern "Turandot", signerad Puccini. Vi gör en båtresa över sjön och ser konsten vid Gardone. I Verona njuter vi av historiska byggnader och romantiska gränder när vi promenerar under Julias balkong i Veronas medeltida stadskärna. Vi bor vid Gardasjöns södra strand i Desenzano del Garda. Ciceron är HELEN DE BARROS.

27/6 • 6 DAGAR

SOMMAROPERA I MACERATA

OPERA UNDER STJÄRNORNA I SOMMARNATTEN på utomhus-scenen Sferisterio i Macerata. Här bjuds en storslagen klassisk "La Traviata" och en spännande, modern version av "Kärleksdrycken". Kom och njut av två okända landskap – Italiens gröna hjärta Umbrien och vackra Marche vid havet, poolbad och besök i Assisi, den helige Franciskus hemstad, med den världsberömda katedralen, en skönhetsupplevelse och arkitektonisk höjdpunkt. Fina italienska måltider i glad samvaro. Vår ciceron CARINA MAGNUSSON leder oss genom kulturbygdens charmiga gränder.

2/8 • 7 DAGAR

FAVORIT
RESOR FÖR SJÄLEN

info@favoritresor.se Tel 08-660 18 00
WWW.FAVORITRESOR.SE

Opera 2018

Pygmalion • J-P Rameau •
28 juli–11 augusti • Saburo
Teshigawara • Vittorio Ghielmi •
Anders J Dahlin • Kerstin Avemo •
Drottningholmsteaterns kör •
KARAS danskompani •
Drottningholmsteaterns orkester

Syskonen i Mantua • 8–22 september •
Salamone Rossi • Monteverdi •
Djuro Zivkovic • Pia Forsgren •
Maria Lindal • Magnus Florin •
Mamma Andersson • Behnaz Aram •
Yaniv d'Or • Claire Meghnagi •
Karim Sulayman • Markus Schwartz •
Carl Unander-Scharin •
Drottningholmsteaterns orkester

Biljettförsäljningen öppnar
23 februari kl 10.00 på ticketmaster.se
Esprit!-evenemang och
Temavisningar presenteras i mars.
dtm.se

DROTTNINGHOLMS
SLOTTSTEATER

LA BELLE ÉPOQUE

SKRIBENT: LOUISE FAUELLE • FOTO: PETER SELLBERG

La belle époque och dess superstjärnor är inspirationskällan för konstnären Per Josephsons senaste utställning. För OPERA berättar han om Puccinis förmögenhet, Syster Angelica och om födelsen av idén till triptyken.

PER JOSEPHSON

Ålder: 46 år.

Bor: Hus i Sörmland.

Gör: Konstnär och författare.

Utbildning: Konstfack, Berghs School of Communication och Biskops-Arnös författarskola.

Aktuell: Slutför under våren 2018 en konstdeckare, "3", som en fortsättning på vernissagen i november. Den kommer bland annat innehålla ledtrådar till vad som, enligt Per Josephson, orsakade teaterbranden på Ringtheater i Wien 1881 – århundradets kulturkatastrof.

En tidig torsdagskväll, ett stenkast från Kungliga Operan i Stockholm, går ett tjugotal personer runt i den upplysta lokalen med en gulgrön drink i handen och studerar väggarna. På dessa hänger konst i bjärta färger, inspirerad av perioden som var storhetstid för absinten som besökarna sippar på: La belle époque. Det är något med de där årtiondena i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet som fascinerar konstnären Per Josephson – sorglösheten, excesserna. Vernissagen i Stockholm är ett slags hyllning till tre av La belle époque:s superstjärnor: skådespelerskan Sarah Bernhardt (1844–1923), formgivaren Alfons Mucha (1860–1939) och den italienske kompositören Giacomo Puccini (1858–1924). De tre storheterna har Per Josephson avmålats i olja, som ett slags familjeporträtt. I synnerhet Bernhardt och Puccini kom efter sina respektive genombrott att leva lyxliv präglade av flådiga hem, stora mängder champagne, beundrare och pengar.

– Puccini var förmögen när han dog. Men under sin livstid hade han ändå eviga bråk med sina agenter om att han inte fick tillräckligt betalt, berättar Per Josephson när han ett par dagar före vernissagen (som ägde rum i slutet på november) visar runt OPERA:s reporter i galleriet.

för ett verk bestående av tre enaktsoperor. Tanken var att varje akt skulle baseras på en del i medeltidsförfattaren Dante Alighieris epos *Den gudomliga komedin*.

– Kompositören Pietro Mascagni, som var samtida med Puccini, hade några år tidigare haft en enorm framgång med enaktaren *Cavalleria rusticana* (*På Sicilien* på svenska, red.anm.) Puccini ville vara värre genom att göra tre akter. Han var väldigt tävlingsinriktad.

Det är Puccinis verk *Il trittico*, eller *Triptyken* på svenska, som ligger till grund för utställningen. *Triptyken* består av tre fristående enaktsoperor, *Manteln*, *Syster Angelica* och *Gianni Schicchi*. Verken hade urpremiär på Metropolitan i New York för hundra år sedan. Per Josephson har tolkat respektive enaktare i tre maximalistiska oljemålningar, en litografi där alla enaktare vävs samman samt tre glastyck gjorda som ett digitalt kollage. Per Josephson jobbar med olika tekniker, såväl skulptur som oljemålning, litografi och glastyck. På vernissagen var alltså *Triptyken* tolkad i olika tekniker. De tre oljemålningarna presenterades på en vägg. De tre glastyckorna på en annan och litografen på ytterligare en. Den första glastyckan är Per Josephsons tolkning av *Manteln*, eller *Il tabarro* som originalet heter. Verket är sammansatt av 150 bilder som har manipulerats på olika sätt, bland annat foton av containrar och en lastpräm längs floden Seine i Paris, där operan och dess svartsjukedrama utspelar sig 1910. Även en del av originalaffischen är integrerad i verket.

– Verken är mina tolkningar av operorna. Jag har tagit och satt ihop andras bilder och bearbetat dem i datorn. Jag stjälar av andra, det är lite av mitt signum, säger Per Josephson och ler.

Han har jobbat med utställningen i flera år – i sin kombinerade bostad-ateljé-skrivarstuga omgiven av skog och vatten i Sörmland. En del av bakgrundsarbetet har handlat om att förkovra sig i Puccini i allmänhet och kompositörens process med *Triptyken* i synnerhet. Den inleddes redan 1904. Puccini, som vid det laget hade blivit känd för operor som *La Bohème*, *Tosca* (som han komponerade efter att ha sett Sarah Bernhardt spela huvudrollen i Sardous pjäs i London) och *Madama Butterfly*, började planera

Det slutade dock med att endast den sista enaktaren, *Gianni Schicchi*, baserades på Dantes litterära verk. Det var också den – Puccinis enda komiska opera – som kom att få bäst kritik och som även historiskt har spelats mest (de tre enaktarna har inte alltid satts upp tillsammans). Per Josephsons personliga favorit är dock inte den populära och satiriska *Gianni Schicchi* utan den diametralt motsatta *Syster Angelica*, som utspelar sig i ett italienskt kloster på 1600-talet. Berättelsen utgår från Angelica, som har tvingats gå i kloster av sin familj efter att hon har fött ett utomäktenskapligt barn.

– *Syster Angelica* är den av enaktarna som är minst spelad på operahuset. Den är lågmäld, vilket gör att många nog kan uppleva den som tråkig. Men jag tycker att den är fantastisk.

– När jag ser den på scen framträder det väldigt fina och tydliga bilder i mitt huvud. Det har jag sedan använt i mitt visuella utförande.

Hur fick då Per Josephson idén att göra en utställning inspirerad av Puccini och just *Triptyken*? Tidigare har han bland annat skapat mönster för porslin och gjort en serie stålhästar som flyttats runt i Sverige. Hans skulpturer och målningar har ställts ut på såväl Sergels torg i Stockholm som på Strøget i Köpenhamn. Att han denna gång lät sig inspireras av operakonsten är egentligen Kungliga Operans chef Birgitta Svendéns fel, tillstår Per Josephson. År 2010 hade han en utställning i Kungsträdgården – kollagekonst i ljuslädor – där Operakören sjöng vid invigningen och Birgitta Svendén höll tal. I samband med detta satt hon och Per Josephson vid ett tillfälle på hennes kontor och pratade, bland annat lite löst om att det hade varit kul att göra ett konstprojekt i samarbete med Operan. Birgitta Svendén lyfte tanken om *Triptyken*, som ju både är namnet på Puccinis operaserie och på tre tavlor som hör ihop och som presenteras bredvid varandra. Triptyktanken fastnade hos Per Josephson och han började senare samma år grota ner sig i den.

Kunde det kanske vara något att spinna vidare på? Han hade sedan länge intresserat sig för Sarah Bernhardt och hennes extravaganta leverne runt förra sekelskiftet. Och ju mer han började nysta i Puccini, desto mer kände han hur trädarna flätades samman: Puccini som sett Bernhardt framföra *Tosca* – Alfons Mucha som skapade affischerna åt henne (och därmed blev en av världens första kommersiella affischmakare) – affischer som kom att bli närmast synonyma med *La belle époque*, den period som Per Josephson fascinerar av och känner sådan samhörighet med.

– Opera som konstform stämmer så väl överens med *La belle époque*: det är svulstigt, högljutt och gränslöst. Extra allt. Jag tänker att det passar mig och min konst väldigt bra. Jag är ju maximalistisk – precis som operakonsten. :||

Montagebilder, foto: Per Josephson

Die Ring- trilogie

Det innovativa operahuset Theater an der Wien har under sin mångårige chef, **Roland Geyer**, svarat för ett otal spännande uppsättningar, ofta sedda ur annorlunda perspektiv. Inte minst i det senaste projektet *Die Wagner-Trilogie*, där *Nibelungens ring* reducerades till nio timmars spellängd under tre kvällar, där perspektiven sågs genom Hagens, Siegfrieds respektive Brünnhildes ögon. Under tre års tid har regissören **Tatjana Gürbaca**, dramaturgen **Bettina Auer** och dirigenten **Constatin Trinks** arbetat fram detta projekt, som bygger på den s.k. Abbassversionen från 1905. Då reducerade Alfons Abbass, violast i den berömda Meiningenorkestern, till en besättning för 62 musiker. Det innebär framför allt färre trä- och bleckblås jämfört med originalet. Ett företag som säkert skulle ha gillats av Wagner själv, eftersom en del tyska operahus inte var anpassade för hans magnum opus.

Så är det också på Theater an der Wien med dess intima salong – ett operahus av Kungliga Operans storlek. Här har man en påtaglig närhet till spelet. Tatjana Gürbaca bjuder på stor berättarglädje i sin regi, kanske den mest narrativa iscensättningen sedan Patrice Chéreaus berömda *Ring* i Bayreuth 1976. Alla tre kvällarna inleds med en stum scen, där Siegfried mördas av Hagen. Det är via Siegfrieds dödsögonblick som vi leds in i spelet.

Inledningskvällen ses ur Hagens perspektiv, på botten av Rhen som här var som en enda stor lergrop, där Alberich klafsade runt i geggan ditlockad av rhendöttrarna. **Martin Winklers** kapacitet som svartalfen känns igen från bl.a. Bayreuth. Hela inledningsscenen hade drag av Artauds grymhetens teater och det kändes som lite väl mycket tysk regiteater. ”Ska det hålla på så här?”, funderar man.

Men det var en känsla som försvann senare under första kvällen, där *Rhenguldet* var ihopkopplat med *Ragnaröks* andra akt. Allt slutar med hämndtrions final, där Brünnhilde, Hagen och Gunther i sitt förbund dricker ohemult mycket vodka. Gürbaca ryggar inte för komiken i *Ring*.

Andra kvällen (Siegfrieds historia) inleds med *Siegfrieds* första akt när naturbarnet ivrigt frågar ut Mime om sin mor, då plötsligt en trävägg ger vika och vi dras in i spelet av *Valkyrians* första akt. Raskt är vi inne i Hundings boning i form av en trälåda som akustiskt bär ut sången på bästa sätt. Tyvärr var **Daniel Johansson** (Siegmund) indisponerad, vilket märktes först i aktslutet. Partiet ligger annars perfekt till för honom. Den lettiska sopranen **Liene Kinča** var betydligt bättre som Sieglinde än som Gutrunne kvällen innan – ett parti som kändes obekvämt för henne.

Resten av kvällen speglar *Valkyrians* andra akt under välsungarnas flykt och där Brünnhilde flyr med Sieglinde. Därefter är vi tillbaka i *Siegfried*, men nu andra akten som ges från och med Siegfrieds entré och akten ut. Där har Mime dragit ut Siegfried i skogen för att han ska lära sig fruktan av draken Fafner.

Efter sista pausen är vi på Valkyrieklippet som i scenografen **Henrik Ahrs** version är ett slags svart grottlabyrinth. Hela Siegfrieds slutakt var med förutom den inledande Erdascenen. De grälsjuka kvinnorna i Wotans liv, Fricka och Erda, är inte med i denna trilogi.

Brünnhildekvällen inleds med hennes scen i *Valkyrian*, ”War es so schmachlich”, varefter gudadottern sänks ner i evig sömn av Wotan (Aris Argiris). Efter paus går det vidare med Waltrautescenen och fortsätter med den förklädde Siegfrieds bortrövande av henne. Efter andra pausen får vi hela *Ragnaröks* slutakt.

Ingela Brimberg är med i alla delarna och hon disponerar Brünnhildes parti perfekt. Hon har en välbyggd fysik och påtaglig scen närvaro, som gör att hon blir ett kraftcentrum. Jag har inte upplevt en mer amasonlik valkyria sedan Hildegard Behrens i Bayreuth för 35 år sedan. Därtill är Brimbergs textning och tyska uttal perfekt. Vokalt har hon täckning hela vägen från djupet över höjden, och slut-c:et i *Siegfried* håller hon ut längre än de flesta. I mellanakterna och på en närliggande restaurang hörde jag hur publiken var helt tagen av hennes prestation.

Siegfried, amerikanen **Daniel Brenna**, var både trulig och pueril i sitt agerande. Han var mycket övertygande vokalt med hjälte-tenoral klang, men det skulle inte skada om han ibland vilade mer i sina uttryck – han är aldrig forcerad men blir ibland lite väl ivrig. **Samuel Youns** Hagen imponerade stort, även om han inte är den mest nattsvarta basen man hört. Han räddade *Valkyrians* första akt genom att sjunga Hundings parti direkt från bladet i orkesterdiket, ett parti som han aldrig tidigare hade sjungit.

Två nya positiva upptäckter var den unge isländske barytonen **Kristján Jóhannesson** med ett stort sceniskt utspel som Gunther, en roll som annars lätt blir en träbock. Han fick fram Gunthers dubier och smärtor under Hagens alla ränker – en berörande insats. Så var det också med den unga norska mezzosopranen **Ann-Beth Solvang** i Waltrautes monolog, när hon uppmanar Brünnhilde att avstå från ringen. Solvang har liksom Brimberg en tät och välegaliserad röst.

ORF Radio-Symphoniorchester Wien har numera Theater an der Wien som sin hemmascen när det gäller operauppsättningar, och under Constantin Trinks ledning fanns hela tiden en utvecklingskurva i orkesterspelet. Trinks hade överlag raska tempi. Även Arnold Schoenberg Chors täta körklang och agerande, främst hos Gibichungarna, förhöjde intensiteten i spelet.

Gürbaca anlägger ett feministiskt perspektiv där hon trycker på andra och tredje generationens nedärvda skuld från sina föräldrar, läs Alberich och Wotan, som spelar en underordnad roll i hela trilogin. Hennes läsart lyfter fram kvinnoporträtten, medan alla män går under i *Ringens*. Den kub, som under alla kvällar har snurrat runt med hjälp av vridscenen och skapat olika spelplatser, stängs till sist och innesluter den döde Siegfried och Gunther, Guttrune, rhendöttrarna med ringen och Brünnhilde. Hagen försöker komma åt den, men utestängs. Ingen eldflammande världsundergång här ... ❏ Sören Tranberg

*Sidorna 20–21: Scen ur Brünnhilde. Sidorna 22–23: Scen ur Hagen.
Foton: Herwig Prammer.*

WAGNER: DIE RING-TRILOGIE

Premiär 1, 2 & 3 december,
besökta föreställningar 29, 30 & 31 december 2017.

Dirigent: Constantin Trinks

Regi: Tatjana Gürbaca

Scenografi: Henrik Ahr

Kostym: Barbara Dorsihn

Ljus: Stefan Bollinger

Dramaturgi: Bettina Auer

Solister: Ingela Brimberg, Daniel Brenna, Aris Argiris,
Martin Winkler, Samuel Youn, Marcel Beekman,
Michael J. Scott, Kristján Jóhannesson, Liene Kinča,
Daniel Johansson, Stefan Kocan, Ann-Beth Solvang,
Mirella Hagen, Raehann Bryce-Davies.

www.theater-wien.at

FOLKOPERAN

Salieri vs Mozart

AVUND SOM FÖRGÖR

LOA FALKMAN SOM SALIERI

Urpremiär 14 februari 2018

Loa Falkman, Hillevi Martinpelto, Frida Österberg och Jesper Säll. Musik: Nikolai Rimskij-Korsakov och Antonio Salieri. Regi: Tobias Theorell. Spelas hela våren. Folkoperan.se, tel 08-616 07 50.

 Riksborgen

**LÄDER-
LAPPEN**
FLADDERMUSENS HÄMND

OPERETT AV JOHANN STRAUSS D.Y.

SPELPERIOD
22 FEBRUARI - 6 MAJ

BILJETTER
TEL. 054-21 03 90 • WERMLANDOPERA.COM

TEATERPAKET FRÅN
1 355 KR/PERSON!
OPERETTBILJETT, DEL I DUBBELRUM,
SUPÉ, FRUKOSTBUFFÉ, PROGRAMBLAD
SAMT ENTRÉ TILL SANDGRUND
LARS LERIN.

EST. 1975
**WERMLAND
OPERA**
CONCERT OPERA MUSICAL

STÖD UTVECKLINGEN AV TIDSKRIFTEN OPERA – bli mecenat!

Tidskriften OPERA söker stödande vänner. OPERA vill fortsätta att utvecklas i takt med tidens förändringar, men vill också förstärka sin digitala profil. Vi vill utveckla det redaktionella innehållet och utöka bevakningen av både den svenska och den internationella operascenen. Detta kräver resurser.

Vi vet att vi redan har många vänner i operavärlden. Du kan nu vara med och stärka OPERAs framtida utveckling genom att bli mecenat. Här är några alternativ:

Mecenat Diamant

Stöd OPERA med 5 000 kronor eller mer per år och du får:

- ◆ En årsprenumeration på OPERA (fem nummer).
- ◆ VIP-inbjudan för två personer till mottagning i samband med utdelning av Operapriset.
- ◆ Inbjudan till våra pressreleaser i Stockholm, fyra-fem gånger per år. Vi bjuder på ett glas vin och tilltugg, liksom möjlighet att träffa operasångare och andra operaintresserade.
- ◆ Tre extranummer av OPERA vid varje utgivningstillfälle – för att få fler att ta del av vår tidning och bli prenumeranter!
- ◆ Diamantdiplom som visar att du stödjer OPERA.
- ◆ Privatpersoner eller företag som stödjer med mer än 10 000 kronor kommer att publiceras med namn i tidningen och på hemsidan i slutet av året (går givetvis att avböja).

Mecenat Guld

Stöd Tidskriften Opera med 2 500 kronor per år och du får:

- ◆ En årsprenumeration på OPERA (fem nummer).
- ◆ Inbjudan till våra pressreleaser, fyra-fem gånger per år. Vi bjuder på ett glas vin och tilltugg, liksom möjlighet att träffa operasångare och andra operaintresserade.
- ◆ Gulddiplom som visar att du stödjer OPERA.

För att bli mecenat – gör så här:

Betala till bankgiro: 5701-7857 och märk inbetalningen med Mecenatskap.

Har du inte möjlighet att bli mecenat stödjer du oss genom att bli prenumerant. Vi har en trogen läsekrets, men vi vill utöka antalet prenumeranter.

Årsprenumeration: 495 kr.

Tvåårsprenumeration: 900 kr.

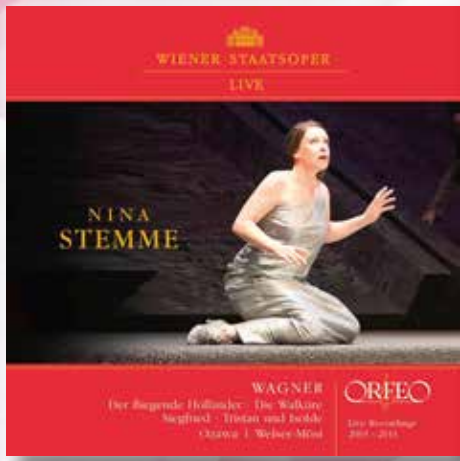
För prenumerations hör av dig till

Titeldatas kundtjänst: 0770-457 120

eller opera.prenservice.se

Ge bort OPERA i present!

Ge bort tre (3) nummer* av Tidskriften OPERA för 169:-, så får du utan extra kostnad **Nina Stemmes** nya solo-cd "Live Recordings" av den Wiener Staatsoper 2003–2013. Skivan innehåller nio spår ur fyra direktsända Wagneroperor: Den flygande holländaren, Valkyrian, Siegfried samt Tristan och Isolde.

Nina Stemme är den enda svenska sångare som blivit förärad en egen utgåva i Orfeos serie med sångarporträtt från Wiener Staatsoper.

"Nina Stemmes stora spännvidd går fram i form av hela skalan av psykologiska nyanser till högsta dramatiska uttryck – tala om utvecklingskurva under dessa tio år!"

(Tidskriften OPERA nr 1/18)

När du betalat gåvoprenumerationen erhåller du cd-skivan.

Beställ på något av följande vis:

- e-post: st@tidskriftenopera.nu
Ange kampanjkod 2801068
- via talongen nedan

* Gäller endast till nya prenumeranter.

Jag ger bort OPERA till:

NAMN: _____

ADRESS: _____

_____

Jag som betalar heter:

NAMN: _____

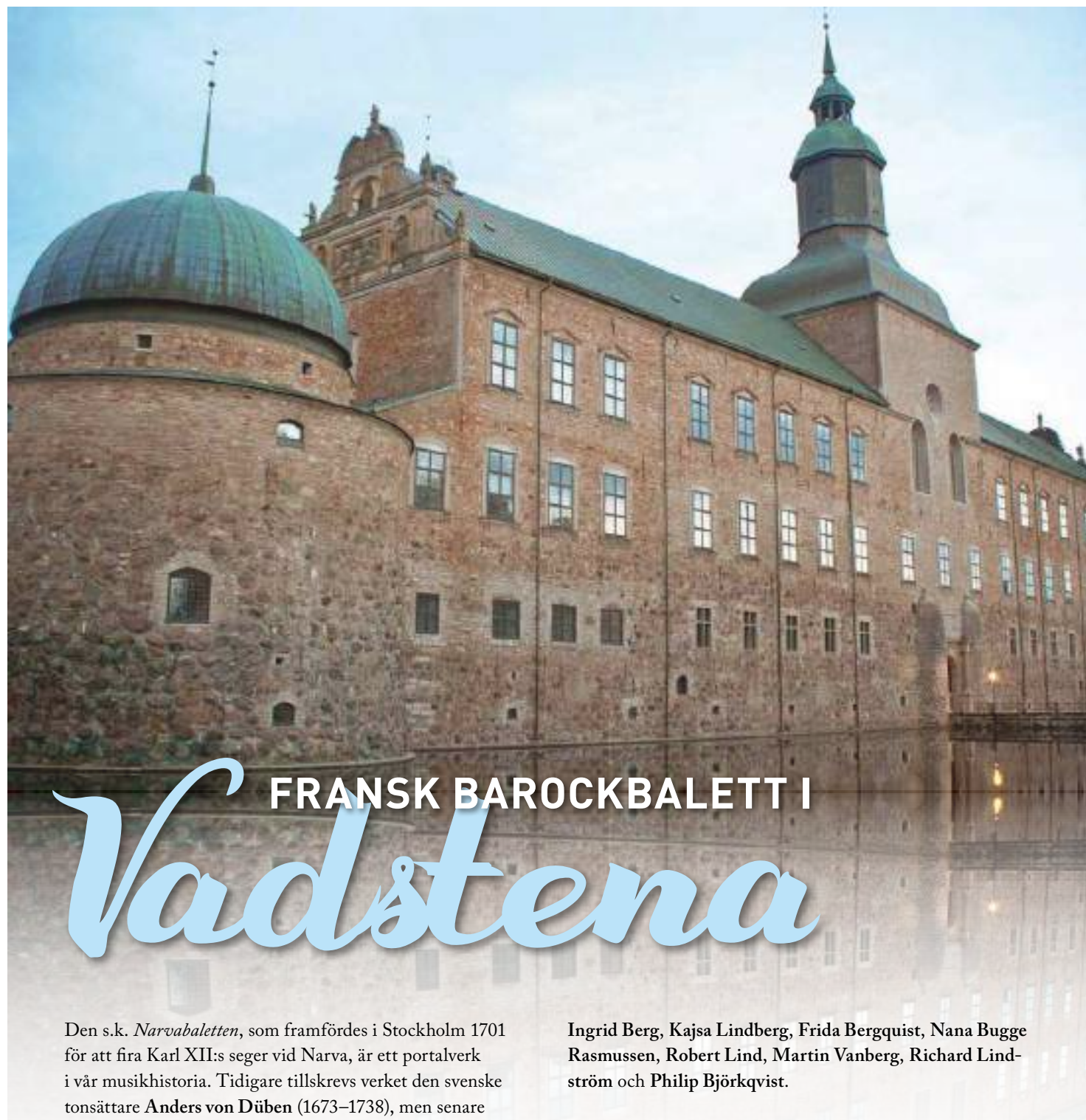
ADRESS: _____

_____

Frankeras ej
OPERA
betalar portot

Tidskriften OPERA
Svarspost
Kundnummer 20506790
110 09 Stockholm

Kampanjkod: 2801068

FRANSK BAROCKBALETT I *Vadstena*

Den s.k. *Narvabaletten*, som framfördes i Stockholm 1701 för att fira Karl XII:s seger vid Narva, är ett portalverk i vår musikhistoria. Tidigare tillskrevs verket den svenske tonsättare **Anders von Düben** (1673–1738), men senare forskning visar att huvuddelen av dansmusiken komponerats av fransmannen **Jean Desfontaines** (1658–1752) och av den italiensk-franske tonsättaren **Jean-Baptiste Lully** (1632–87). Dessa upptäckter gör att Vadstena-Akademien nu för första gången sedan urpremiären har möjlighet att framföra verket som det var tänkt, tack vare att original-librettot finns bevarat.

Denna festliga helafton med många sångare, dansare och musiker sätts upp av den i Frankrike verksamma svenska barockkoreografen **Karin Modigh**. Barockvirtuosen **Dan Laurin** är musikalisk ledare. Allt görs komplett med storsättliga hyllningar till både Solkungen och Karl XII och med komiska intermezzi av Molière och Lully. Barockoperabaletten *Solen och Nordstjärnan* får sin premiär i Bröllopsalen på Vadstena slott den 20 juli. Sångare är

Ingrid Berg, Kajsa Lindberg, Frida Bergquist, Nana Bugge Rasmussen, Robert Lind, Martin Vanberg, Richard Lindström och Philip Björkqvist.

Det blir ytterligare en produktion i sommar – ett samarbete mellan Vadstena-Akademien och kammaroperautbildningen vid Högskolan i Västerås, med stöd av Västmanlands Teater. Det är en helt ny opera, *Riddartornet* av tonsättaren **Carl Unander-Scharin** och librettisten **Magnus Florin**, i regi av **Nils Spangenberg**. Librettot är baserat på **Erik Johan Stagnelius** gastkramande drama *Riddartornet* från 1822, som handlar om den eviga kampen mellan förnuftet och driften. Uppsättningen spelas på Gamla teatern i Vadstena i juni. Men först är det urpremiär på Västmanlands Teater i Västerås den 12 juni. Medverkar gör Frida Bergquist, **Amelie Flink, Rebecca Hellbom och Viktor Johansson.** ∴
www.vadstena-akademien.org

Drottningholms Slottsteater

SPELAR TVÅ OPEROR I SOMMAR

Säsongens första premiär blir *Pygmalion* av **Jean-Philippe Rameau** den 28 juli. Uppsättningen ges åtta gånger t.o.m. den 11 augusti. Denna operabalett regisseras av den japanske koreografen och ljussättaren **Saburo Teshigawara**, känd för sina visuellt intagande och makalöst vackra uppsättningar, bland annat med det egna kompaniet KARAS. Han har tidigare satt upp *Händels Acis och Galatea* i Aix-en-Provence och är nu aktuell med dansverket *Grand Miroir* på Parisoperan med musik av **Esa-Pekka Salonen**.

Pygmalion hade urpremiär 1748 och handlar om skulptören Pygmalion som i jakten på perfektion förälskar sig i sitt eget verk, en staty som får liv av kärleksguden Amor. Allkonstnären Saburo Teshigawara står för regi, koreografi, scenografi och ljussättning. Dirigent är italienaren **Vittorio Ghielmi**. I rollerna återfinns bl.a. tenoren **Anders J. Dahlin** och sopranen **Kerstin Avemo**. Drottningholmsteaterns orkester spelar på tidstypiska instrument.

Den 8 september är det urpremiär för *Syskonen i Mantua*, en ny opera med gammal musik. Det blir sju föreställningar t.o.m. den 22 september. *Syskonen i Mantua* skapas för Drottningholmsteatern och bygger på den sanna historien om tonsättaren **Salamone**

Rossi och hans syster **Europa**, som levde i den italienska staden Mantua runt sekelskiftet 1600. Salamone Rossi var tonsättare vid hovet, där också hans syster var en hyllad sångerska. Båda var uppskattade konstnärer men också utsatta på grund av sin judiska börd.

Librettot är nyskrivet av **Magnus Florin** och musiken består bland annat av sällan framförda verk av Salamone Rossi och nykomponerad musik av **Djuro Zivkovic**. *Syskonen i Mantua* är en samtida opera med rötter i 1600-talets Europa, en politiskt laddad tid inte så olik vår egen. För idén står **Maria Lindal**, Drottningholmsteaterns musikaliska ledare, och regissören **Pia Forsgren**. Den internationellt hyllade konstnären **Mamma Andersson** skapar scenbilderna utifrån teaterns dekorer. Modeskaparen **Behnaz Aram** gör kostymerna och musiken framförs av Drottningholmsteaterns orkester.

I rollerna: **Yaniv d'Or**, **Claire Meghnagi**, **Karim Sulayman**, **Markus Schwartz** och **Carl Unander-Scharin**.

Biljetterna till de båda uppsättningarna släpps den 23 februari. :|| www.dtm.se

Vår nya Brünnhilde

SKRIBENT: SÖREN TRANBERG

Ingela Brimberg tog Wienpubliken med storm när hon gjorde Brünnhilde i Theater an der Wiens kompaktversion av Nibelungens ring. Tre kvällar i rad stod hon på scenen när fyra omgångar av denna speciella Wagnertrilogi spelades i december. OPERAs Sören Tranberg träffade och intervjuade Ingela Brimberg i hennes Nackavilla strax efter hemkomsten.

...lde!

– Fast först var jag ledig i en vecka tillsammans med min man och våra två söner, vi drog till fritidshuset på Gotland precis efter nyår, berättar Ingela Brimberg. Det var en välbehövlig ledighet.

Ingela Brimbergs stora internationella genombrott kom när hon gjorde Valentine i Meyerbeers opera Hugenotterna på Théâtre de la Monnaie i Bryssel sommaren 2011. Den produktionen blev vald till årets uppsättning av det tyska operamagasinet Opernwelt. Fast det var en ren tillfällighet att du medverkade minns jag som såg dig på plats.

– Uppsättningen hade två sångarlag och i det andra laget fallerade en sopran, så man letade febrilt efter en ersättare i Bryssel. Dirigenten Marc Minkowskis man, regissören Ivan Alexandre, hade råkat se mig i ett Youtubeklipp från Folkoperans uppsättning av *Mitt hjärta brister*, där jag sjöng ”Pace, pace mio Dio” ur *Ödets makt*. Han tyckte att jag hade dramatiska kvaliteter för Valentine som skulle kunna passa. Jag flög till Bryssel med en välpackad resväska. Jag sjöng upp med Valentines cavatina, den långsamma delen, och efter det blev jag genast engagerad.

– Men mitt genombrott ledde inte omedelbart till nya roller utomlands. Jag hade fina engagemang på Den Jyske Opera i Århus med Elettra i *Idomeneo*, titelrollerna i *Manon Lescaut* och *Tosca*, den senare gjorde jag även på Göteborgsoperan. Under Göteborgsperioden fick jag hoppa in i Peter Konwitschnys *Salome*-uppsättning, som hade en fantastisk akustisk scenografi i form av en bunker. Här fick jag också för första gången arbeta tillsammans med dirigenten Patrik Ringborg, som jag är mycket imponerad av. Denna drömroll sjöng jag första gången i Trieste. I Göteborg hade jag tidigare gjort titelrollen i *Katja Kabanová*.

Men ditt arbete ihop med Marc Minkowski ledde senare till flera viktiga utlandsengagemang ...

– Det var under den sista kvällen i Bryssel som han föreslog att jag skulle göra Senta i *Den flygande holländaren* med honom. Han skulle göra en konsertturné med operan i Wagners ursprungsversion för Paris 1841. Den passade mig som hand i handske eftersom den har en ännu högre tessitura än den vanliga Dresdenversionen från 1843. Detta ledde till en cd-inspelning i Grenoble (utgiven på den franska skivmärket Naïve, red. anm.) och framföranden i bland annat Genève, Caen och Luxemburg. Genom Genève-engagemanget fick jag provsjunga för rollen inför Deutsche Oper i Berlin kommande uppsättning, som då låg flera år fram i tiden.

Senta kom nästan att bli en signaturroll för dig.

– Jag hade inte tänkt på Wagner tidigare, förutom att Elisabeth i *Tannhäuser* och Elsa i *Lohengrin* skulle kunna ligga inom räckhåll. Jag fick också sjunga Senta på Theater an der Wien, och den uppsättningen spelades in av fransk tv. Upptagningen ligger fortfarande som streaming på Sonostream.

– Det var ren tur att Ivan Alexandre fick syn på mig och att sedan Marc Minkowski ville ha mig i *Hugenotterna*. Utan dem hade jag aldrig fått de här engagemangen. Att ha fått en sådan här chans är jag oerhört tacksam för.

– Trots alla Sentar är nog Tosca den roll jag gjort flest föreställningar av – mer än 40 Toscakvällar har jag fått avnjuta.

För min del
måste texten,
inte minst undertexten,
sitta i kroppen.

Du har främst sjungit Mozart, Verdi och Wagner, men var känner du dig mest hemma numera?

– Både Verdi och Wagner passar mig utmärkt. Fast som svensk blir det nästan aldrig tillfälle att få sjunga den italienska repertoaren utomlands. De här rollerna görs nästan uteslutande av italienska eller ryska sångare, vilket jag tycker är trist. Fast på Oper Köln har jag i alla fall sjungit Tosca. Jag har även sjungit Verdis Lady Macbeth i Toulon och den rollen sjunger jag gärna igen.

Med Wien var du alltså redan bekant eftersom du återigen sjöng Senta med Marc Minkowski på Theater an der Wien härom året, också det i Parisversionen.

– Det ledde till att operachefen, Roland Geyer, ville engagera mig för Brünnhilderollerna i deras kommande Wagnertrilogi. Så jag har arbetat intensivt med Brünnhildes parti i ett och halvt år för att få rollerna under huden. Det är så mycket text som ska läras in. Dessutom var regissören Tatjana Gürbacas scenerier ganska komplicerade. För min del måste texten, inte minst undertexten, sitta i kroppen. Där kan undertexten vara ”sann” medan texten säger något helt annat. Eftersom min Siegfried, Daniel Brenna, var väldigt fysisk och rörlig så blev det mer och mer agerande ju längre repetitionsarbetet framskred utan att vi tappade fokus, vilket i sin tur ledde till en avspänning på scen och att jag kunde vila i ett uttryck.

Hur mycket av Brünnhildes partier har du studerat in?

– Hela *Siegfried* och *Ragnarök*. Och ungefär tvåtredjedelar av *Valkyrian*. Jag har blivit tillfrågad att göra Brünnhilde i olika *Ringar*, men det har inte gått att lösa på grund av andra kontrakt. Jag har därför fått tacka nej till både *Siegfried* och *Ragnarök*. Brünnhilde i *Valkyrian* ska jag göra konsertant i Bordeaux våren 2019 och sceniskt på Teatro Real i Madrid i januari 2020.

Fast Bordeaux väntar redan i vår ...

– Jo, där ska jag göra Elektra i maj-juni. Men närmast väntar Senta mot John Lundgrens holländare på Hamburgoperan i februari-mars i en repertoarföreställning. Därefter gör jag min första Elsa i *Lobengrin* i Bryssel (premiär den 19 april) mot Eric Cutler (Lohengrin) och Elena Pankratova som gör Ortrud. Min kalender är fulltecknad. Deutsche Oper väntar igen, men det är först 2021.

– Ett par drömroller har jag fortfarande kvar och det är Turandot och Leonora i *Ödets makt*, som jag också hoppas få göra.

Jag tänkte på vad du sa om hur du uppfattade dina rollfigurer innan du börjat arbeta med dem på scenen. Har du som utbildad psykolog haft hjälp av det för att tränga in i dina i rollfigurer utifrån ett annat perspektiv än det rent musikaliska/operamässiga?

– Ja, det tror jag nog. I vart fall den terapeutiska delen att kunna ha flera infallsvinklar på karaktärens möjliga motiv, drivkrafter och inre hinder. Just det är roligt och spännande att utforska, också det är en del av jobbet.

Väntar inte Isolde snart?

– Min första Isolde gör jag i Köln hösten 2019. Det är en roll med mycket reflekterande och faran ligger bitvis i att partiet är så extremt kultiverat med mycket text som ska gestaltas. Elsa ska bli jättekul att få göra, och det är alltid lika intressant att se hur publiken kommer att reagera. Kanske är jag i dessa tider en ganska dramatisk Elsa?

Jag vet att du gärna lyssnar på äldre sångare. Vad ger det dig för ingångar rent vokalt?

– Jag lyssnar på Kirsten Flagstad och Birgit Nilsson. Jag älskar Elisabeth Grömmers sångstil som har både det lyriska och det dramatiska. Hon hade en oerhört fokuserad röst. Jag upplever nog att många av mina kolleger gärna lyssnar på andra sångare för att förstå hur de angrep sina roller. Det man vill säga ska låta naturligt sångligt och man ska inte vara förhindrad att kunna uttrycka det. För det tredje ska det helst låta vackert. Rösten ska obehindrat tjäna det man vill säga. Därför lyssnar jag också ofta på äldre sångare som Rosa Ponselle, Claudia Muzio och Frida Leider, som kunde sjunga såväl Aida som Mozart och Brünnhilde med en lyrisk genomslagskraft.

Vilka sånglärare har du haft?

– John Erik Eleby har varit min sånglärare i alla år. Han är min mentor och sångtrollkarl och jag lär mig ständigt nytt av honom. Viktiga har även Micaela von Gegerfeldt – som ”drog proppen ur mig”, genom henne lärde jag mig att hitta balansen i kroppen och inte minst att ta fram frimodigheten i de låga lägena – och Maud Reiner varit.

Vilka dirigenter och regissörer har betytt mycket för dig?

– Av nestorn Gunnar Staern lärde jag mig mycket när vi gjorde Puccinis *Edgar* i Lund och *Tosca* på Citadellet i Landskrona, båda i Ystadoperans regi. Han visade en sådan tillit, han gav impulser och rubaterade på ett fantastiskt sätt. Jag anlitade honom som instuderare när jag gjorde *Amelia* i *Maskeradbalen* på Malmö Opera. Samma sak upplevde jag med Leif Segerstam när vi gjorde *Tosca* i Helsingfors. Han fick musiken att blomma. Det var som han drog in ”vibbar från förr i tiden”. Nu senast på Theater an der Wien blev

också samarbetet med Constantin Trinks till slut bra. När han vågade visa respekt för oss sångare, ja, då uppstod en ömsesidig tillit mellan orkesterdiket och scenen.

– När det gäller intressanta dirigenter måste jag också nämna Esa-Pekka Salonen – som jag sjöng Chrysothemis i *Elektra* med i Verbier i somras – det var mycket stressigt och kort om tid, men han har, upplever jag, en intressant och på något sätt en arkitektonisk inställning som var spännande. Och när det gäller regi: Birgitta Egerbladh när vi gjorde *Mitt hjärta brister* på Folkoperan. Oj, vad jag lärde mig mycket av henne. Även Johanna Garpe i *Peter Grimes* på Stockholmsoperan och Christian Spuck (koreograf i Zürich), när han regisserade nyuppsättningen av *Den flygande holländaren* på Deutsche Oper i Berlin i våras. Att ha fått medverka i La Fura dels Baus produktioner (*Elektra* i Umeå och *Den flygande holländaren* i Madrid) är en stor ynnest och det har varit enastående upplevelser!

– Det finns många som jag vill lyfta fram, som Deutsche Opers chefsdirigent Donald Runnicles i *Den flygande holländaren*. Givetvis samarbetet med Tatjana Gürbaca i Wagnertrilogin. Det var hela tiden ett givande och tagande, även om hon visste vad hon ville med sin uppsättning. Därtill Olivier Py och hans man, scenografen Pierre-André Weitz, med dem har jag jobbat i *Hugenotterna* i Bryssel, *Holländaren* i Wien och nu kommer även *Lohengrin* i Bryssel. Det är rent magiskt att få arbeta med dem.

Hur är det att leva ett kringflackande operaliv?

– Det kan ibland vara stressigt. Mina två söner är stora, men den yngste bor fortfarande hemma. Ur ren karriäraspekt är tajmingen optimal. Det gäller att ha ett socialt liv utanför operascenen och ibland får jag det i den produktion som jag medverkar i. Så var det t.ex. i Kassel när jag gjorde *Elektra*, där umgicks jag med ett par kvinnliga kolleger. Jag har bekanta i Wien. Jag har drömt om den här karriären, men det har tagit tid. Man får ta det goda med det onda. Sedan försöker jag få till längre ledighetsperioder hemma, för jag saknar min familj.

Har du några svenska engagemang på gång?

– Nej, tyvärr inte, förutom att jag ska medverka vid Östgöta musikdagar i augusti. Det ska bli kull! Där får jag sjunga ett knippe arior som jag tycker mycket om. :||

Porträtt Ingela Brimberg. Foto: Malin Arnesson.

Idomeneo, Göteborgsoperan. Foto: Mats Bäcker.

Elektra, Norrlandsoperan. Foto: Mats Bäcker.

Norma

GÖTEBORGSOPERAN • RECENSENT: ERIK GRAUNE • FOTO: MATS BÄCKER

Så var det alltså dags för Göteborgsoperan att ro i land ett av de mest prestigeladdade projekt som ett operahus kan ge sig i kast med, **Vincenzo Bellinis** *Norma*. En opera med oöverträffad ikonstatus i den italienska operavärlden, eller för att citera programbladet ”Kronjuvelen i belcantooperan”.

Den mest krävande sopranrollen inom italiensk opera har det hetat om Norma och det på goda grunder. Bellinis ändlösa melodibågar kräver en fullkomlig behärskning av den s.k. belcantosången. Att samtidigt ha uttryck för den mest högspända känslomässiga expressiviteten är närmast omöjligt. Bellini skraddarsyde partiet för Giuditta Pasta som annandag jul 1831 på La Scala var den första att tackla de fruktade i fraserna i ”Casta diva”.

Vid urpremiären sjöngs Adalgisas parti av Giulia Grisi, en ljusare mer lyrisk sopran som effektivt kontrasterade mot Pastas mörkt dramatiska och på så sätt mer överensstämde med ålderskillnaden mellan den mognare översteprästinna Norma och den yngre novisen Adalgisa. Dock ligger Normas parti högre, vilket medfört att Adalgisas parti, framför allt genom Maria Callas under 1950-talets belcantorenessans, tilldelats fullmogna mezzosopraner. Detta, realistiskt sett inte trovärdiga förhållande, uppmärksammades redan 1977 när mezzon Grace Bumbry sjöng Norma tillsammans med sopranen Lella Cuberli som Adalgisa. Några år senare kom en inspelning med de något äldre soprangiganterna Joan Sutherland som Norma och Montserrat Caballé som Adalgisa. Denna ”två-sopransversion” realiserades sceniskt för första gången i Bologna så sent som 2014 med Mariella Devia och Carmela Remigio.

Handlingen utspelas i det av romarna ockuperade Gallien. Norma är översteprästinna i den galliska kulturen av mångudinnan Irminsul. Samtidigt har hon haft ett förhållande med den romerske prokonsuln Pollione, med vilken hon har två barn. Att detta har

kunnat försiggå obehindrat och oupptäckt är obegripligt och ett logiskt grundproblem. Pollione har tröttnat på henne och kastar sina blickar på den unga prästinnenovisen Adalgisa. Norma har märkt av Polliones svalnade känslor, men undviker ändå att tillmötesgå gallerna i deras alltmer enträgna uppmaningar att ge tecken till upproret.

På Göteborgsoperan blir det föreskrivna romantiska mänljus som försilvrar de urgamla ekarna i Irminsuls heliga lund en klostrofobisk källarhåla, som är frihetskämparnas tillhåll. Även om man är grundligt trött på asketismen i denna numera föräldrade scenografistil får man ändå en accentuerad bild av tillståndet i det förtryckta Gallien.

Regissören och scenografen **Stéphane Braunschweig** lyfter fram den politiska dimensionen med gallernas hat mot den romerska ockupationsmakten, vilket också bestämmer utformningen av titelpartiet. **Katarina Karnéus** Norma genomskådar illusionslöst sin officiella roll i vilken ingår att bedöma tidpunkten för det galliska upprorskriget och förräderiet samt lojaliteten med sitt folk. Det är den privata sfären och kärleken till barnen som utgör hennes egentliga liv; det är en ovanligt varm och levande Norma som Karnéus förmedlar.

Braunschweigs respektingivande grundkoncept får dock inte alltid de bästa sceniska lösningarna. Att förstöra ett av de mest laddade ögonblicken – när Polliones svek avslöjas för Norma och Adalgisa – genom att svänga ut en bred sång med Normas sovande barn är synd, dessa stackars barn som här är mer än vanligt schablonmässigt hit- och ditfösta och sönderkramade. Idén att avheroisera den osympatiske mansgrisen Pollione är bra, men att visa detta genom att tvinga **Tomas Lind** till fänigt fäktande med en rosenbukett under sin cabaletta är mindre lyckat.

Katarina Karnéus som Norma

Men Norma är ju framförallt den romantiska skönsångens opera och det fanns alltså många avvägningar att göra inför Göteborgs-upsättningen, vilka redovisas i programhäftet, där mycket givande står att läsa för den som intresserar sig för sångstilistiska och sänghistoriska aspekter. Här har man valt en etablerad tydlig mezzosopran – en sångerska med erfarenhet av tunga mezzo-partier som Brangäne i *Tristan och Isolde* och Klytaimnestra i *Elektra*, vilket skulle kunna ses som ett vågstycke men i detta fall är ett lyckokast.

Katarina Karnéus Norma är kanske det närmaste vi kan komma den rösttyp som kännetecknade nästan samtliga av romantikens legendariska operaprimadonnor, en sopran som låg utanför vår tids specialiserade röstfacksindelning. Karnéus lyckas med bibehållen volym, klangfärg och värme fokusera för att forma Bellinis långdragna melodibågar, men har samtidigt full täckning för rollens myckna dramatiska parlandosång.

Ida Falk Winland kontrasterar perfekt med fullkomligt kristallklar lyrisk sopran utan att därför bli ett undergivet mähä. En ung utsatt kvinna, passionerad och självständig som är beredd att offra sin allra första passion av lojalitet mot sin rival. Den virtuosa hyperprecisa samsjungningen i Normas och Adalgisas båda duetter blev premiärföreställningens andlösa hjärtpunkt. Kan en systerlig förening i revolten mot manligt sexuellt maktmissbruk uttryckas skönare och starkare? På Göterborgsoperan klingar i sanning den mest segerrika feministiska belcanto!

Men det är inte bara de båda sopranerna som tilldrar sig ovanligt intresse. Det verkar som om Bellini i verket har antytt en skilje-linje mellan det gamla förhållandet till operasång och helt nya dramatiska realistiska sångideal, som skulle leda till den sångstil som fullt ut realiserades av den sene Verdi och verismens Puccini. Detta framgår inte minst i Normas disparata sånguttryck.

Ännu tydligare märks det i Polliones tenorparti, som egentligen inte innehåller något som kan betecknas som traditionell

”belcanto”. Många ser den förste Pollione, tenoren Domenico Donzelli, som den förste dramatiska spintotenen och Pollione som den första dramatiska tenorrollen i italiensk repertoar. Deklamationen är helt igenom dramatisk, korthuggen med tydlig hjältetenoral attack, men ändå med en lyrisk smidighet som traditionella Puccinitenorer har svårigheter med. Att hitta en fullgod Pollione är nästan lika svårt som att hitta en idealisk Norma. I Göteborg har man Tomas Lind, som behandlar partiet med perfekt avvägning mellan Bellinis krävande sånglinjer med fullgod ”spinto kraft” och de svärbemästrat placerade höjdtönen, dessutom med en osviklig känsla för det italienska språkidiomet.

Anders Lorentzsons trovärdige Oroveso är en gestalt att ta på allvar i stället för den schablonartade operabas som rollen ofta blir. Lite synd att man inte vågade ersätta Orovesos med förlov sagt träiga andra aria med den unge Wagners alternativaria – det är betydligt mera stuns i den och skulle ha gett Lorentzson något mer substantiellt att bita i.

Dirigenten **Giancarlo Andretta** stod för en säker ledning och sist men inte minst Göteborgsoperans kör. Här har man engagerat en italiensk sångcoach kanske som alternativ till den svenska sakrosankta körtraditionen. I vilket fall som helst klingar den storartat och är en bidragande orsak till den sångliga succé som denna *Norma*-upsättning är. :||

BELLINI: NORMA

Premiär 2 december 2017.

Dirigent: Giancarlo Andretta

Regi och scenografi: Stéphane Braunschweig

Iscensättning: Georges Gagneré

Kostymdesign: Thibault Vancraenenbroeck

Ljusdesign: Marion Hewlett

Koreografi: Johanne Saunier

Solister: Katarina Karnéus, Ida Falk Winland, Tomas Lind, Anders Lorentzson, Karin Hammarlund, Daniel Ralphsson.

www.opera.se

Anders Lorentzson som Oroveso

ARIADNE PÅ

Naxos

GÖTEBORGSOPERAN • RECENSENT: ÅSA MÄLHAMMAR • FOTO: MATS BÄCKER

Göteborgsoperan sätter upp **Richard Strauss** *Ariadne på Naxos*, ett välkommet komplement till fjolårets *Elektra*. Den grekiska regissören **Rodula Gaitanou** tar sig an detta sammansatta verk från 1916 med ett välfunnet och konsekvent genomfört grepp: det komiska förspelet utspelar sig en myllrande filmstudio, varefter operan om Ariadne filmas. Det är 1950-tal och här i Cinecittà à la Fellini har producenten sista ordet – två produktioner ska slås samman till en. Operasällskapet och dess Callasliknande primadonna förfasar sig, medan Zerbinettas komedisällskap tar det med en klackspark.

Öppningen uppvisar ett välsmort spel i högt tempo, med synbar omsorg om detaljer och idel goda insatser såsom **Lars Hjertners** tysktalande hushovmästare och sonore **Richard Laby** (perukmakaren). En våning ovanför myllret finns kompositörens skrivarlya; **Ann-Kristin Jones** har en mjuk, gossaktig framtoning i rollen och klingar riktigt flott, med mycket silvrig soprانklang i sin mezzo.

Ön Naxos är i scenografen **George Souglides** tappning en kantig klippa. Den syntes redan i filmstudion men återkommer nu på ett fyndigt sätt i andra akten, illusoriskt förstörd som vore den inzoomad på filmduken. Högt uppe på klippan Ariadne – anslående i vallmoröda slöjor och mörka lockar, tillintetgjord av kärlekssorg efter Theseus svek. Där har rolldebuterande **Annalena Persson** inte mycket utrymme för agerande och förlorar nog en del akustiskt på placeringen fyra-fem meter ovanför scengolvet. Likväl övertygar hon med betvingande långa fraser och fullödlig klang. Några synkroniseringsproblem med orkestern långt nedanför märks inte heller. **Patrik Ringborg** leder den med bra avvägningar mellan kammarmusikaliska och mer muskulösa orkesterpartier.

Souglides står också för kostymerna. Både förtroget och fritt förhåller han sig till commedians masker, tydligast förstås i komedianternas brokiga parad. Men traditionen får också sammanlänka verkets båda delar: Ariadne omges av mytiska väsen (den välklingande trion **Mia Karlsson**, **Matilda Paulsson** och **Anna Johansson**) som vajar med vågorna nedanför klippan i glänsande svarta klänningsfodral med en vass vinge eller kanske fena på ryggen.

I sina vitsminkade ansikten och höga vita hårkvastar med toppen böjd i sydväst blir de en typ av androgyna, akrobatiska och lite skrämmande duplikanter som kan härledas till tidigmoderna varianter av commedians masker inom konsten. (Gestalttypen återfinns även senare i till exempel de två märkliga, topphattade medhjälparna i Kafkas roman *Slottet*.)

Ariadnes stora stund börjar när Bacchus glider in i en byggflit, eller gyllene char för den som så önskar. Här förgår sig Gaitanou en aning; under operaakten har filmteamet diskret dragit sig undan, men nu rycks vi omilt tillbaka in i ramverket. **Daniel Franks** Bacchus kastar som väntat rent hänförande tenorspjut mot Ariadnes hjärta, men hans förgyllning från topp till tå – med vit Casanovakostym däremellan – försvårar mimiken och idén om ett mänskligt kärleksmöte med Ariadne. Några fler sångliga nyanser som tecken på att mötet drabbar honom hade hjälpt inlevelsen på traven.

Det blir i stället Zerbinettas kväll. **Sofie Asplund** har fritt spelrum när hon systerligt vill ge Ariadne på klippan lite perspektiv på sorgen. Asplund briljerar i sitt långa konversabla koloraturparti, med befriande marginal på höjden. Hon är dansant och sprallig och samtliga komedianter njutbart samspelade. Vid slutspelet, åter i Cinecittàs vimmel, konstaterar vi att det trots allt blev gycklarnas afton. 🎭

STRAUSS: ARIADNE PÅ NAXOS

Premiär 3 februari 2018.

Dirigent: Patrik Ringborg

Regi: Rodula Gaitanou

Scenografi och kostym: George Souglides

Ljus: Simon Corder

Koreografi: Victoria Newlyn

Solister: Annalena Persson, Sofie Asplund, Ann-Kristin Jones, Daniel Frank, Mats Persson, Lars Hjertner, Daniel Hällström, Johan Schinkler, Vassilis Kavayas, Conny Thimander, Mia Karlsson, Matilda Paulsson, Anna Johansson.

Spelas t.o.m. 4 mars. www.opera.se

Gu
e mig tilhúfa min ástæðu,
mi Tartarus guðar!

L'ORFEO

GÖTEBORG BAROQUE, RÖDA STEN, GÖTEBORG • RECENSENT: LENNART BROMANDER • FOTO: JOCKE WESTER

Göteborg Baroque under **Magnus Kjellsons** musikaliska ledning är omsorgsfullt tidstroga, när de ger sig på operahistoriens första mästerverk, **Claudio Monteverdis** *L'Orfeo*. Den tjugohövdade instrumentalsembeln får liksom i Mantua 1607 markant prägel av både barockbasuner, teorber, sinkor, regal, och instrumenten är högt stämda (A=465 Hz). I den gamla värmecentralen under Älvsborgsbron – numera Röda Sten Konsthall – är det elva meter till tak och väggar av sten, så det klingar riktigt praktfullt, även om inramningen nog är litet mer karg än vid hertig Gonzagas hov i Mantua.

Sångarna kliver omkring på stora svarta lådor, och rekvisitan är minimal. Regissören **Per T Buhre** har uppenbart tvekat om i vilket grad han ska svara på den instrumentala tidstroheten och skapat ett slags pragmatisk kompromiss, vilket absolut går för sig. De glada herdar som firar Orfeus och Eurydikes bröllop befinner sig i ett slags tidlös miljö, där deras känslor inte sätts in i några tydliga sammanhang, men tidlösheten upphör, när Orfeus på sin väg till dödsriket ankommer till Karon. Denne är här nämligen inte någon dyster färjkarl utan en beskäftigt sysselsatt gränstjänsteman med skrivbord, stämplor, formulär och en hundaktig tjänsteande, Kerberos, som motvilligt släpper in godkända immigranter över den tydligt markerade gränslinjen. (Här kan man lätt associera till en annars rätt annorlunda opera, Menottis *Konsuln.*) Detta gör faktiskt att tidlösheten i både själva myten och i Monteverdis opera blir tydligare än om man konsekvent behållit inledningens lätt diffusa tidlöshet. Den återgår man till efter gränsövergången.

Orfeus är som sig bör den helt dominerande protagonisten, och i **Leif Aruhn-Soléns** gestalt är han en ovanligt självmedveten, nästan machoartad expressiv herre. Aruhn-Soléns tenor är kraftfull, smidig

och fint egaliserad, och det är en konsekvent och imponerande genomförd Orfeusgestaltning. För egen del föredrar jag dock en mer lyriskt introvert Orfeus. Det finns underbart innerliga kvaliteter hos Monteverdis Orfeus, som inte Aruhn-Solén riktigt kommer åt med sitt virila utspel.

Sångarensembeln håller hög nivå. **Ann-Christin Wesser-Ingels** är en Eurydike med karaktär, och hon sjunger också inledningsvis *La Musica*. Regissören har inte helt lyckats lyfta fram den rent gastkramande effekt som budbärerskan *Messagiera* bör få med sitt "Ahi, caso acerbo", hennes förtvivlade utbrott när hon avbryter festligheterna för att berätta om Eurydikes död. **Amanda Flodin** får därmed inte riktigt chans att ge denna oerhörda scen sin rätta pregnans. **Daniel Carlssons** ljusa, klara countertenor känns som helt rätt för en sångare som har att gestalta *Speranza*, *Hoppet*, och **Steffen Bruun Rørvigs** djupa bas är lika rätt för *Karon*. :||

MONTEVERDI: L'ORFEO

Premiär 18 januari 2018.

Musikalisk ledning: Magnus Kjellson

Regi: Per T Buhre

Scenografi: Beate Persdotter Løken

Kostym: Elin Andersson

Koreografi: Steven Player

Ljus: Emma-Kara Nilsson

Solister: Leif Aruhn-Solén, Ann-Christin Wesser-Ingels,

Thomas Volle, Amanda Flodin, Daniel Carlsson,

Elin Skorup, Steffen Bruun Rørvig.

www.goteborgbaroque.se

FLICKAN FRÅN Västern

DET KONGELIGE TEATER, KÖPENHAMN • RECENSENT: LENNART BROMANDER • FOTO: MIKLOS SZABO

Den danske regissören **Christoffer Berdal** har framför allt ägnat sig åt talteater. Bland annat har han arbetat med teater i ett flyktingläger i Jordanien. Inte underligt att han i **Giacomo Puccinis** *Pigen fra vesten* (i Sverige mer känd som *Flickan från Västern*) fokuserat på guldgrävarnas status som immigranter. Här framställs de som moderna gruvarbetare med arbete långt hemifrån, och deras ostadiga beteende kan förstås som ett utslag av deras existentiella osäkerhet som ekonomiska flyktingar.

Det är svårt att inte jämföra med Christof Loys uppsättning i Stockholm 2011, som också finns på dvd. Där framstår samma grupp män snarast som en manlig mobb, lika mentalt ostadiga som gruvarbetarna i Köpenhamn men mer hotfulla och våldsbenäga. Jack Rance i John Lundgrens kusliga och skarpt profilerade gestaltning är också en mycket starkare och farligare maktspelare än **Johan Reuter** i Köpenhamn. Maktkampen mellan Minnie och Rance får en helt annan intensitet i Loys uppsättning.

Men det är ändå en välfungerande iscensättning man åstadkommit i Köpenhamn. **Palle Steen Christensens** scenografi är realistisk utan onödigt detaljplotter, personregin är levande men mest inriktad på att skapa flyt i uppsättningen. Berdal verkar inte ha haft några idéer eller poänger att lyfta fram förutom då detta immigrantheme som just inte berör de tre protagonisterna.

Minnie är den markanta huvudpersonen, och rollen var vikt för Ann Petersen, som på senare år imponerat i tunga Wagnerroller. Nu var hon sjuk och ersattes helt briljant av den bulgariska sopranen **Svetla Vassilleva**. Hon kom direkt från föreställningar av samma opera i Cagliari och hade inga problem med att smärtfritt ta plats i uppsättningen. Vassilleva har en mer idiomatisk Puccinistämna än Petersen eller Nina Stemme i Stockholm,

och hennes flickaktiga Minnie är smärt, närmast späd, men i besittning av en smidig spintosopran med härlig expansionskraft. En Minnie som dominerade scenen, trots att hon knappt nådde någon av alla dessa råbarkade män till axlarna.

Johan Reuter som Rance sjöng naturligtvis som alltid väl, men var ändå en liten besvikelse. Han gav inte vare sig vokalt eller sceniskt någon riktig relief åt Rances Scarpiakaraktär. **Niels Jørgen Riis** Dick Johnson har en vekt vänlig utstrålning, men även om hans tenor är litet grymig har den tillräcklig kraft och personlighet för att övertyga som denne ädle bandit.

Det Kongelige Kapel hade instuderats av nye chefsdirigenten **Alexander Vedernikov** men kvällens föreställning leddes av den holländske dirigenten **Robert Houssart**, som ofta varit engagerad på Köpenhamnsoperan på sistone. Inledningsvis blev orkestrer litet för dominant, och kören tenderade att drunkna i orkesterklangen, men det bättrade sig, och Puccinis musik fick både schwung och sötma. :||

PUCCINI: FLICKAN FRÅN VÄSTERN

Premiär 10 november,
besökt föreställning 18 november 2017.

Dirigent: Robert Houssart

Regi: Christoffer Berdal

Scenografi och kostym: Palle Steen Christensen

Ljusdesign: Mikael Sylvest

Solister: Svetla Vassilleva, Niels Jørgen Riis,
Johan Reuter, Michael Kristensen, Kyungil Ko.

www.kglteater.dk

Svetla Vassileva och Niels Jørgen Riis

BARBERIA

15

BARBERAREN i Sevilla

DET KONGELIGE TEATER, KÖPENHAMN • RECENSENT: LENNART BROMANDER • FOTO: MIKLOS SZABO

Det Kongelige Teater i Köpenhamn har haft Holger Bolands uppsättning av *Barberaren i Sevilla* gående ända sedan sextioalet, ibland litet uppiffad. Onekligen dags för något nytt, och man har vänt sig till en ren teaterregissör **Martin Lyngbo** som här gör sin operadebut. Från talteatern har han tagit med sig känslan för scenisk tajming. Det är riktigt fint flyt i uppsättningen, och komedin startar i full fart redan i uvertyren med ett par misslyckade flyktt försök av Rosina, och direkt efter uvertyren följer Figaros faktotumaria. Inledningsscenen med Almavivas serenad är struken, och jag kan inte säga att jag saknar den. **Rikke Joellund** har skapat en skojig och funktionell scenbild, en bred husfasad med diverse skjutväggar, som uppenbarar såväl barberarsalong, som notariat och Dr Bartolos våning i två plan. Scenografin utnyttjas rappt och i sin helhet, även som bakgrund för den danska texten.

Lyngbo har lånat sin estetik från stumfilmsfarsen, vilket kan låta vanskligt. *Barberar*-uppsättningar, som hamnar i buskis är inte alltför sällsynta, men regissören har agerat med smak. Rörelse-koreografin har elegans, och det grovkorniga mildras av en dansant chaplinsk tajming i rörelserna. Inspiration är inte hämtad bara från stumfilmen, *Basilio* i **Simon Duus** långsträckta gestalt är nästan kusligt lik John Cleese – även i rörelsemönstret.

Sceniskt är detta en lyckad och roande *Barberare* med hela ensemblen inklusive statisterna mycket väl samkörda, men den musikaliska sidan håller inte riktigt samma klass utan att vara svag. Det Kongelige Teater har tyvärr bantat ner sin solist-ensemble, som under Kasper Holtens tid var av hög internationell klass, och med undantag för **Simon Duus** har man fått låna in idel sångare utifrån till de ledande rollerna. **Luthando Qave** gör

en gemytlig Figaro, som här snarast är en småkriminell trickster, vilken på behändigt stumfilmsmaner oskadliggör den riktige barberaren och bemäktigar sig hans rakstuga (Qave gör senare i vår Figaro även i Göteborg).

Matteo Macchioni som Almaviva har en mycket smidig ljus, lyrisk tenor. Den är litet smal och trång, men han har kapacitet nog att leverera den svåra slutarian som ofta utelämnas. En smula för smal och trång i stämman är också georgiska **Anna Kasyans** Rosina, men hon kompenserar med livligt utspel. Portugisiska **José Fardilha** är en stabil men litet tråkig Bartolo.

Michael Hofstetter leder Det Kongelige Kapel, och här är också stabilt det rätta ordet, men det saknas en del esprit och skärpa i spelet, och ensemblerna sitter inte riktigt med den precision, som får musiken att lyfta. 🎭

ROSSINI: BARBERAREN I SEVILLA

Premiär 27 januari 2018.

Dirigent: Michael Hofstetter

Regi: Martin Lyngbo

Scenografi och kostym: Rikke Joellund

Koreografi: Kristjan Ingimarsson

Ljusdesign: Ulrik Gad

Solister: Luthando Qave, Anna Kasyan, Matteo Macchioni, José Fardilha, Simon Duus, Elisabeth Halling.

Spelas t.o.m. 8 juni. www.kglteater.dk

BARBERAREN
i Sevilla

WOZZECK

DEN NORSKE OPERA & BALLETT, OSLO • RECENSENT: SÖREN TRANBERG • FOTO: ERIK BERG

När en operauppsättning träffar själva livsnerven uppstår en mycket stark påminnelse om vad en iscensättning kan innehålla och förmedla till oss i publiken. Så är det för det mesta med den tyske regissören **Christof Loy**s uppsättningar. Hans knivskarpa regi och psykologiskt utmejslade rollporträtt finns oftast kvar på näthinnan i efterhand. Så var det också med hans *Wozzeck* i Oslo, en uppsättning som hade sin premiär i Frankfurt sommaren 2016.

Man kan rent av tala om en personlig estetik i samarbetet mellan Christof Loy och hans scenograf **Herbert Muraue**r. Ibland är deras scenrum helt befriade från ovidkommande detaljer och rekvisita. Allra längst gick de i sin *Lulu*-uppsättning på Covent Garden i London 2009, där scenografin i princip bara bestod av en vägg som förflyttades i djupled, en stol och några ljuskäglor. Fullt så spartanskt var det inte i Oslo, fast Muraue's scenografilådor är omisskännliga. Här med sotsvarta väggar där rummen, långsgående med scenöppningen, fick olika storlekar genom att de sköts i sidled och förändrades beroende på vem som var på scenen. *Wozzeck*s livskamrat Maries livsutrymme blir till slut så minimalt att hon knappt kan ta sig ur sin klaustrofobiska instängdhet.

Både Loy och Muraue läser av och transformerar **Alban Berg**s libretto, som bygger på **Georg Büchners** ofullbordade pjäsfragment *Woyzeck* från 1837, på ett sätt som tar fram rollfigurernas egenskaper utan att de blir övertydliga eller karikerade. Handlingen utspelar sig i en liten garnisonsstad, där soldaten *Wozzeck* arbetar som kalfaktor. En av hans frisörkunder är den sarkastiskt skildrade

kaptenen, som tycker att *Wozzeck* är en god människa, men anser att han saknar moral. Med samma översitteri skildras också doktorn, som utför medicinska experiment på *Wozzeck*. Att doktorn lider av hypokondri går inte att ta miste på. Både kaptenens och doktors enerverande och nervösa beteende för tankarna till Helan och Halvan. Inte minst i scenen vid tjärnen när *Wozzeck* mördar Marie i en vassrugg, den obehagliga stämningen och isande kvällskylan hörs i musiken – då vill de två fege herrarna bara fly fältet.

Audun Iversen rolldebuterade som *Wozzeck* redan i Frankfurt och vokalt får han fram mängder av facetter som blir till impulser rent sceniskt. Iversen förmedlar balansen mellan sitt inre och yttre kaos mycket övertygande. Vem är *Wozzeck*? Är han ett offer för Marie och de tre manspersonerna, som manipulerar honom? I dag lever vi i en tid där små bagateller ofta blåses upp till absurda proportioner. Därför är det nödvändigt att känna till korrektiven i livet, tycks Christof Loy mena, som ser *Wozzeck* likt ett requiem över fattiga människor som aldrig fick en chans i livet – en problemställning som är nog så aktuell i dag.

Asmik Grigorian (Marie) gör ett hudlöst utlämnande porträtt av den lilla människan som inte förmår förändra sitt liv. Denna litauiska sopran är en stor publikfavorit i Stockholm, där hon gjort flera lysande rollprestationer i verismrepertoaren och en mer skönsjungande Marie har jag aldrig upplevt. Andra som måste framhållas är **Thor Inge Falchs** överspände kaptän, som till fullo bemästrar detta ohyggliga tenorparti.

Veteranen **Frode Olsen** har gjort doktorn i flera uppsättningar tidigare, bl.a. i Peter Konwitschnys omtalade Hamburguppsättning. Att han har rollen under huden märks i hans säkra agerande och sångliga uttryck. Även **Henrik Engelsevikens** brunstige tamburmajor blir en sorglig färgklick på värdshuset när han kopulerar med Marie i ett hörn. På samma sätt som i t.ex. Loys Stockholmsuppsättningar av *Rosenkavaljeren* och *Fedora*, betraktar små grupper på scenen huvudrollerna utifrån.

Den Norske Operas orkester spelade med en stor dramatik och jämnhet som grep tag i lyssnandet under den pauslösa föreställningen. Att **Lothar Koenigs** dirigerat *Wozzeck* tidigare märktes i form av ett oerhört välavvägt orkesterspel, som fick sångarna att lyfta sig till sitt yttersta. För min del blev den här uppsättningen den mest angelägna som jag sett på mycket länge. 🎭

BERG: WOZZECK

Premiär 25 november,
besökt föreställning 16 december 2017.

Dirigent: Lothar Koenigs

Regi: Christof Loy

Iscensättning: Corinna Tetzl

Scenografi: Herbert Murauer

Kostym: Judith Weihrauch

Ljusdesign: Olaf Winter

Solister: Audun Iversen, Asmik Grigorian, Frode Olsen,
Thor Inge Falch, Henrik Engelseviken, Tone Kummervold.

www.operan.no

Scen ur *Wozzeck*

MUSIKLINJEN KAPELLSBERG

Härnösands Folkhögskola

ANTAGNINGSKURSER

OPERASTUDION:
15-16 april och 16-17
april

INSTRUMENTALISTER
OCH TONSÄTTARE:
15 april

Sista anmälningsdag 26 mars. Gå in på www.hfs.se
för att läsa mer om hur du ansöker! Upplysningar:
Helén Lundquist-Dahlén, 072-240 10 08,
helen.lundquist@hfs.se

Premiär 8 mars

Orfeo & Euridice

Norrlandsoperan 8-25 mars
På turné 7-17 april

Förköp på norrlandsoperan.se

Musik: Christoph
Willibald Gluck
Dirigent: Olof Boman
Regissör: Åsa Kalmér
Scenografi & kostym:
Bente Rolandsdotter
I rollerna: Susanna
Levonen som Orfeo,
Henriikka Gröndahl
som Euridice samt Frida
Johansson som Amore.

Huvudsponsorer

VK
HALLELUJA
arkitektkopia

NO

YOUR NEXT TOUR AB
-DIN BÄSTA RESEKLUBB

RIGA OPERA FESTIVAL 2018

13-17 JUNI
SPÄNNANDE OPERARESA I
PUCCINIS & DONIZETTIS MUSIKSPÅR
ÖVER ÖSTERSJÖN TILL RIGA

Följ med till en av baltikums
mest spännande städer, Riga,
med fantastiska sevärdheter
och vackert operahus.

Vi reser med båt när för-
sommaren är som vackrast.

På Nationaloperan i Riga får vi
uppleva TURANDOT och DON PASQUALE.

Förutom härliga musikupplevelser får vi även en
stadsrundtur där vi ser kulturskatterna i Lettlands
huvudstad med omgivningarna. Riga har norra
Europas i original bäst bevarade Jugendbyggnader.
Utflykt till slottet Rundale, sommarresidens till
greven av Courland. Innan vi reser hem så gör vi
ett besök med lunch i Jurmala. Vi bor på Tallink
Hotel Riga ****.

Reseledare: Tomas Svendén

RESEFAKTA

Pris per person i dubbelhytt/dubbelrum: 11,750 kr

Tillägg för dubbelhytt och dubbelrum för enskilt bruk: 1.950 kr

Allt detta ingår:

Resor med Tallink T/R per person: Hyttkategori A utskides.

2 middagar på fartygen, 2 frukostbufféer på fartygen.

Svensktalande lokalguide för 1 stadsrundtur i Riga. Del i dubbelrum, 2 övernattningar på Tallink
Hotel Riga **** i Riga inkl. 2 frukostbufféer, 2 luncher, och alla måltidsdrycker.

Busstransporter enl. program. Stadsrundtur i Riga.

2 biljetter på parkett till operaföreställningar i Riga.

1 slottsutflykt till Rundale, rundvandring på operan i Riga. Utflykt till Jurmala.

FÖRETAG OCH FÖRENINGAR VI SKRÄDDARSYR ERA RESOR EFTER ÖNSKEMÅL!

YOUR NEXT TOUR AB

Lill-Jans Plan 2 114 25 Stockholm
info@yournexttour.com

-DIN BÄSTA RESEKLUBB

Tel: 08-611 51 50
www.yournexttour.com

DE LEYDE
19156

Profeten

DEUTSCHE OPER, BERLIN • RECENSENT: HENRY LARSSON • FOTO: BETTINA STÖSS

Så är då cirkeln sluten i Deutsche Opers stora Meyerbeerprojekt. Fyra kompletta operaframföranden på tre år har det blivit, tre sceniska: *Vasco da Gama* (tidigare kallad *Afrikanskan*), *Hugenotterna* och *Profeten* samt ett konsertant framförande av *Dinorah*. Det senare även utgivet på skivbolaget cpo. Samtliga baserar sig på Ricordis nya Meyerbeerutgåva som ska underlätta att få till stånd framföranden av den Berlinfödde tonsättarens operor.

Operan med den ironiskt distanserade titeln *Profeten*, uruppförd i Paris 1849, kallades från början *Les anabaptistes* (Anabaptisterna eller Vederdöparna) och var tillsammans med **Giacomo Meyerbeers** övriga grand opéras oerhört populär under 1800-talet.

På 1900-talet har den av orsaker som "tidens tand" och anti-semitism, framförts ytterst sporadiskt. En bidragande orsak, som för övrigt gäller hela genren, är naturligtvis också de oerhörda, inte minst vokala och koreografiska resurser som krävs för att göra den här typen av extravaganta operor rättvisa.

Profeten har getts flera gånger i Tyskland och Frankrike på sistone, men i Sverige har den inte spelats sedan 1912 på Kungliga Teatern, om man undantar en privatproducerad kortversion på Vasateatern i Stockholm 1999.

Handlingen bygger på en både verklig och märklig, men knappast uppiggande, händelse i den westfaliska staden Münster 1536. En religiös upprorsmakare vid namn Jan (Jean) van der Leiden lät där utropa sig till "Sions konung" och upprättade ett kortvarigt, sekteristiskt präglat skräckvälde innan han till slut störtades och avrättades. Än i dag lär järnburarna hänga kvar på Lambertikirkans torn som påminnelse om hans och kumpanernas gruvliga öden.

Meyerbeer har stuvat om i det historiska stoffet och fört in ett på operavis dramaturgiskt tacksamt mor-son-förhållande som bärande element i handlingen.

Den falske profeten Jean blir här inte avrättad utan förrådd av anabaptisterna och dör en storstilat iscensatt försoningsdöd i armarna på modern (Fidès), som han i sitt profetiska högmö förnekat. En försummad och så småningom hämndlysten fästmö (Berthe) finns också på plats. Men deras relation är mer av typen konvensans och någon passionerad kärleksmusik, som finns i till exempel *Hugenotterna*, uppstår aldrig i *Profeten*.

Profeten får sägas utgöra den mest radikala yttringen för den historiska pessimism som går som en röd tråd genom Meyerbeers operor. En pessimism som tar sig uttryck i en illusionslös syn på människan och hennes fallenhet för masspåverkan.

Den franske regissören **Olivier Py** och scenografen **Pierre-André Weitz** har placerat handlingen i ett modernt, dystopiskt stadslandskap plågat av laglöshet och kriminella gäng. Spotlightbelysta jätteskärmar med sexig underkläderklamation blir drömprojektioner och opium för folket, alltmedan koralsången från tre anabaptister dånar allt mer hotfullt mellan de dystra huskropparna.

Krogvärden Jean blir anabaptisternas perfekta rekrytering. Han har en bildlig likhet med Bibelns kung David, besitter hämndmotiv (hans fästmö har blivit våldtagen), men står under sträng uppsikt av den anabaptistiska trojkan så länge han fungerar som deras marionett. Deras dystra sång går som ett musikaliskt ledmotiv genom hela operan.

Scen ur Profeten

Det är en mycket genomarbetad uppsättning som tyvärr tyngs av för mycket våld, delvis uppblandat med vad som måste betraktas som gaykitsch av typen barbröstade machosoldater med automatkarbiner. Som någon slags ”motvikt” hissas en androgyn pojkängel på Angels-in-America-vis upp och ner över hustaken som förmedlare av diverse pacifistiska plattityder. Övertydligt så det förslår.

Fjärde aktens anabaptistiska våldsregim föranledde högljudda protester från publiken, då regissören av någon obegriplig anledning låter den utspela sig i Jerusalem. Färgglada turistaffischer på den eviga staden står här i bjärt kontrast till soldateskens uppriggade gränskontrollstationer och nyckfulla våldsutövning mot lokalbefolkningen. Ett regigrepp, hur osmakligt det än må vara, jag hellre väljer att tolka som uttryck för en förryckt tankeassociation till ”Sions rike” än till Meyerbeers judiska identitet.

I samma akts kröningsscen, som tillsammans med femte akten är operans musikaliska höjdpunkt, tillika ett imponerande stycke operadramatik, när personkulten sin kulmen då den gudasände inför öppen ridå förnekar sin mor och alla jordiska sammanhang.

Den berömda så kallade skridskobaletten var på sin tid ett visuellt spektakel. Här utfördes det nästan tjugo minuter långa glättiga melodipotpurriet mot en vridscen med brinnande bilvrak och koreografiska rysligheter i form av sex- och våldsövergrepp. Under en scenpaus hördes även här högljutt missnöje från delar av publiken.

När man lägger till de visuella överlagringar à la stjärngalaxer och vulkanutbrott (slutscenen), också det numera väl slitna stereotyper, så är det inte bara en mörk, utan också i längden rätt tröttsam svit med scenbilder som ska svara upp mot den ofta ironiska elegansen i Meyerbeers musik.

Musikaliskt bjöds det på välljud med makalösa insatser från både orkester, Deutsche Opers förstärkta kör och solister under den italienske dirigenten och Meyerbeerkännaren **Enrique Mazzola**. Han lyfter fram det kammarmusikaliskt uttunnade och håller tillbaka det bombastiska blecket. Den berömda kröningsmarschen arrangerades med imponerande klangliga stereoeffekter från operasalongens sidologer.

Liksom i tidigare Meyerbeeroperor har man även här förtjänstfullt vinnlagt sig om en så komplett redovisning av musiken som möjligt, något som resulterat i en speltid om fyra och en halv timme inklusive pauser.

Den amerikanske, en gång så firade Rossinitenoren **Gregory Kunde**, nu 60+, axlade den vokalt heroiska, men jämfört med Raoul i *Hugenotterna* mindre lyriska, rollen som Jean med aktningsvärd pondus och snyggt genomslag på höjden.

Men detta var framför allt damernas kväll. I rollen som den i sammanhanget rätt beskedliga, men så småningom militant stridslustna Berthe uppvisade ryskan **Elena Tsallagova** ett imponerande vokalt bett med sin höga, virtuosa sopran.

Men uppsättningens sensation var den franska mezzon **Clémentine Margaine** som Fidès, en gång generöst utformad med avseende på bravur för den legendariska Pauline Viardot-García. I dag är det få förunnat att behärska rollen på grund av partiets enorma omfång och krav på virtuositet och vokal bredd.

Trots lite ojämna uppsättningar har Deutsche Opers Meyerbeertrilogi bidragit till insikten om tonsättarens operahistoriska egenvärde på ett sätt som nu i allt större utsträckning verkar sprida sig som ringar på vattnet. Redan i vår kommer *Vasco da Gama* i Frankfurt och nästa säsong är det dags för *Hugenotterna* i Paris. Hur länge ska det dröja innan vi i Sverige hakar på Meyerbeertrenden? **!!**

MEYERBEER: PROFETEN

Premiär 26 november,
besökt föreställning 16 december 2017.

Dirigent: Enrique Mazzola

Regi: Olivier Py

Scenografi och kostym: Pierre-André Weitz

Ljus: Bertrand Killy

Solister: Gregory Kunde, Clémentine Margaine,
Elena Tsallagova, Derek Welton, Andrew Dickinson,
Noel Bonley, Seth Carico.

www.deutscheoperberlin.de

Foto: Pavel Vaan & Leonid Semenyuk

DMITRI HVOROSTOVSKIJ

1962 – 2017

† Den ryske världsbarytonen **Dmitri Hvorostovskij** avled på ett London-sjukhus efter att i drygt två år kämpat mot en irreparabel hjärntumör. Han föddes i Krasnojarsk i Sibirien, där han studerade vid kulturskolan för Jekaterina Iofel. I hemstaden debuterade han som Marullo i *Rigoletto*. Hvorostovskijs stora internationella genombrott kom när han 1989 vann BBC Cardiff Singer of the World Competition (med bland andra Elisabeth Söderström i juryn), där han i finalen sjöng "Ombra mai fu" ur Händels *Xerxes* och Posas avsked ur Verdis *Don Carlos*. Detta följdes genast av konsertdebuter i London 1989 och i New York året därpå.

Hvorostovskijs första operaroll i västvärlden var som furst Jeletskij i Tjajkovskijs *Spader dam* på operan i Nice. Detta följdes av hans italienska debut som Eugen Onegin på Teatro La Fenice i Venedig. Sångarens amerikanska operadebut ägde rum på Lyric Opera of Chicago 1993 som Germont père i *La Traviata*. Därefter sjöng Hvorostovskij på all världens ledande operahus som Metropolitan i New York (1995), Covent Garden i London, Staatsoper Unter den Linden i Berlin, La Scala i Milano och Wiener Staatsoper. När han sjöng Eugen Onegin i New York skrev The Times: "He is born to play the role".

På senare år kom Hvorostovskij att ägna sig främst åt Verdiroller som Renato i *Maskeradbalen*, Jago i *Otello*, Posa i *Don Carlos* samt titelrollerna i *Rigoletto* och *Simon Boccanegra*. 2009 sjöng han greve Luna mot Sondra Radvanovsky (Leonora) i *Trubaduren* på Met i David McVicar's regi.

I juni 2015 diagnosticerades Dmitri Hvorostovskij med hjärntumör, men han gjorde comeback omgående samma höst på Met i *Trubaduren*, nu mot Anna Netrebko. Under en lång tid behandlades han för sin sjukdom som till slut ändade hans liv – endast 55 år gammal. ❧

† Den amerikanska sopranen **Carol Neblett** har avlidit 71 år gammal. Hon var elev till Lotte Lehmann och Pierre Bernac. Hon debuterade som Musetta i *La Bohème* på New York City Opera 1969. Här kom hon att sjunga ledande sopranroller i verk som *Mefistofeles*, *Furst Igor*, *Faust*, *Manon*, *Charpentiers Louise*, *Guldtuppen*, *Carmen*, grevinnan i *Figaros bröllop*, Donna Elvira i *Don Giovanni*, Marietta i *Die tote Stadt* och titelrollen i *Ariadne på Naxos*.

Carol Nebletts signaturroll kom att bli Minnie i Puccinis *Flickan från Västern*, som hon bl.a. sjöng mot Plácido Domingo på Covent Garden i London 1977 vid drottning Elizabeth II:s silverjubileum som regent (finns på dvd).

Nebletts Metropolitanandebut ägde rum 1979 som Senta mot José van Dam i Jean-Pierre Ponnelles uppsättning av *Den flygande holländaren*. Här kom hon att sjunga i operor som *Tosca*, *Maskeradbalen*, *Don Giovanni*, *Manon Lescaut* och i Verdis *Falstaff* mot Giuseppe Taddei. På Met var hon verksam till 1993.

Neblett var engagerad vid en mängd ledande operahus, som t.ex. San Francisco, Los Angeles, Buenos Aires, Hamburg och Wiener Staatsoper samt vid festspelen i Salzburg. Hennes röst finns bevarad i kompletta operainspelningar av *La Bohème* (Musetta) mot Renato Scotto, Alfredo Kraus och Sherrill Milnes (EMI), *Flickan från Västern* mot Domingo (DG), Mahlers symfoni nr 2 med Marilyn Horne under Claudio Abbados ledning (DG) och som Marietta i *Die tote Stadt* mot René Kollo under Erich Leinsdorfs ledning (RCA). På dvd finns Neblett som Vitellia i Jean-Pierre Ponnelles Salzburguppsättning av *Titus mildbet*, där också Eric Tappy och Tatiana Troyanos medverkar. :||

CAROL NEBLETT
1946 – 2017

Carol Neblett som Senta i *Den flygande holländaren*.
Foto: James Heffernan/Courtesy of Metropolitan Opera Archives)

Foto: Lelli e Masotti

† Den italienske buffabasen **Enzo Dara** har avlidit efter en längre tids sjukdom i sin hemstad Mantua, 78 år gammal. Dara utbildade sig först till journalist, men sången kom att ta över och han debuterade som Colline i *La Bohème* i Fano (provinsen Marche) 1960. Det stora genombrottet kom som

Dulcamara i *Kärleksdrycken* 1966 på Teatro Reggio Emilia. Daras internationella karriär tog fart i början av 1970-talet. Han kom att gästspela inom buffafacket i Rossini- och Donizettioperor på ledande operascener i Milano, Venedig, Neapel, Bologna, Covent Garden i London, Bayerische Staatsoper i München, Wiener Staatsoper, Hamburgische Staatsoper, Bolsjojteatern i Moskva och på Metropolitan i New York.

Enzo Dara var självskriven vid Rossinifestivalen i Pesaro, där jag såg honom som Gaudenzio i *Il signor Bruschino* 1988. Tio år senare upplevde jag honom i hans kanske främsta roll: Don Magnifico i *Askungen* i Hamburg. Bland hans många övriga roller kan nämnas Dandini i *Askungen* (London 1976), Taddeo i *Italienskan i Alger*, Dr Bartolo i *Barberaren i Sevilla*, baron di Trombonok i *Resan till Reims* (tv-sänd från Wiener Staatsoper) och titelrollen i *Don Pasquale*. Dara var en idealisk Rossini-sångare, den perfekta buffabasen. Han medverkade också flitigt i kompletta skivinspelningar av främst Rossinioperor, ofta i samarbete med dirigenten Claudio Abbado. :||

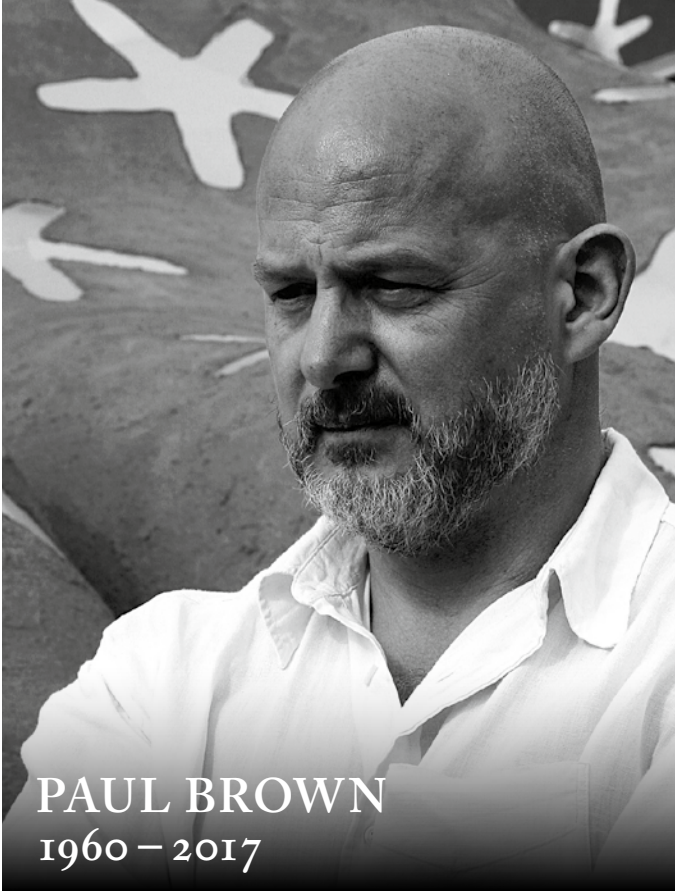

Foto: Dittmar Mathis

PAUL BROWN
1960 – 2017

† Den walesiske scenografen och kostymören **Paul Brown** har avlidit efter en längre tids sjukdom. Han blev 57 år gammal. Brown var verksam vid flera av världens främsta operahus och festivaler. Han ansvarade för scenografi och kostymer till *Aida* för festspelen i Bregenz. *The Fairy Queen*, *Pelléas och Mélisande*, *Lulu*, *The Turn of the Screw* och *Don Giovanni* vid festspelen i Glyndebourne samt *Trollflöjten* för Salzburgfestspelen.

Browns operauppsättningar inkluderar även *Otello* i Zürich, *Mitridate, re di Ponto*, *Falstaff*, *Tosca*, *I masnadieri* och *En midsommarnattsdröm* för Covent Garden i London, *Lady Macbeth från Mtsensk* och *Moses och Aron* för Metropolitan i New York, *Peter Grimes* och *Parsifal* för Bastiljoperan i Paris, *Don Carlos* på Sydneyoperan, *Tristan och Isolde* på Deutsche Oper i Berlin, *La Traviata* för Arena di Verona samt Grétrys *Zémire och Azor* (1993) och Philidors *Tom Jones* (1995) på Drottningholms Slottsteater.

Bland övriga operahus han gästade kan nämnas Los Angeles, San Francisco och Santa Fe. Paul Brown arbetade ofta i Londons West End med musikalerna, vidare inom film och teater, bl. a. vid National Theatre i London.

På Göteborgsoperan svarade han för både scenografin och kostymerna till *Lady Macbeth från Mtsensk* (2012) och *Idomeneo* (hösten 2016), båda i regi av Graham Vick. :||

Sören Tranberg

† Vår styrelseledamot **Arne Svahn** avled på nyårsafton efter en tids sjukdom. Arne var en person som gärna ifrågasatte saker och ting på sitt lite milda sätt. Han kunde se lösningar ur flera aspekter. Under sina knappt två år i OPERAs styrelse deltog han flitigt i arbetet och bidrog med sin kunskap och sitt nätverk till tidningens utveckling. Hans sista fokus för OPERA låg framför allt på att få till stånd den läsarundersökning som skickades ut i vårt novembernummer. Vid styrelsemötet strax före jul, knappt två veckor före sin bortgång, deltog Arne. Då hade vi redan fått respons från våra prenumeranter, vilket glädde honom mycket. Det uppstod bl.a. en livfull diskussion på styrelsemötet kring den höga svarsfrekvensen. Arne Svahn blev 79 år gammal. :|| Sören Tranberg

Solen och Nordstjärnan

EN BAROCK OPERABALETT
PÅ VADSTENA SLOTT
PREMIÄR 20 JULI 2018

DIRIGENT: DAN LAURIN
KOREOGRAF: KARIN MODIGH

KÖP BILJETT FRÅN DEN 27 MARS 2018

VADSTENA-AKADEMIEN.ORG

TIDSKRIFTEN OPERA

**NR 2/2018 UTKOMMER
DEN 24 APRIL!**

- ◆ Numrets stora tema är Birgit Nilsson 100 år! OPERA belyser vår främsta dramatiska sopran genom tiderna ur olika synvinklar. Vi uppmärksammar nya böcker om La Nilsson, men också dvd:er och tidigare utgivet material på cd.
- ◆ Det är även 100 år sedan den österrikiske tonsättaren Gottfried von Einem föddes. OPERA recenserar hans operor Dantons död på Wiener Staatsoper och Besök av en dam på Theater an der Wien, där Katarina Karnéus gestaltar den egocentriska damen, Claire Zachanassian.
- ◆ Alexander Husebye har varit i London och han rapporterar om Victoria and Albert Museums operautställning.
- ◆ OPERA recenserar också Aida på Kungliga Operan, Folkoperans double-bill Mozart och Salieri samt Prima la musica e poi le parole, Rigoletto på Malmö Opera, Kuhlaus Lulu i Köpenhamn och Staatsoper Unter den Lindens nyuppsättning av Salome.

Fr. v.: Birgit Nilsson. Foto: Fayer, Wien.
Grafiskt pressmaterial av Emmanuel Polanco till
Besök av en dam på Theater an der Wien.
Violettas balklänning från Royal Opera House, Covent Gardens upp-
sättning av La Traviata. Foto: Victoria and Albert Museum, London.
Scen ur Kuhlaus Lulu i Köpenhamn. Foto: Miklos Szabo.

Operaverkstan presenterar lite stolt

VAR ÄR DU *ProserPin?* från 8 år

MUSIK

Joseph Martin Kraus

LIBRETTO

Johan Henric Kellgren

BEARBETNING & REGI

Maria Sundqvist

**Premiär 3 mars
på Verkstan**

**BILJETTER
040-20 85 00**

● ● malmoopera.se **MALMÖ OPERA**

SCHUBERTS WINTERREISE – EN PASSIONSHISTORIA

Ian Bostridge

Albert Bonniers Förlag (426 s.)

ISBN 9 789100 145712

Den brittiske världstenoren **Ian Bostridge** har haft en långvarig kärleksaffär med **Franz Schuberts** (1797–1828) sångcykel *Winterreise*. Han har framfört den mer än hundra gånger under trettio års tid i en rad länder och är en av vår tids främste utforskare av romanser. Nu har han sammanfattat sina många tankar runt verket i en associativ, vindlande och mycket kunnig bok med den vägledande titeln *Schuberts Winterreise – en passionshistoria*.

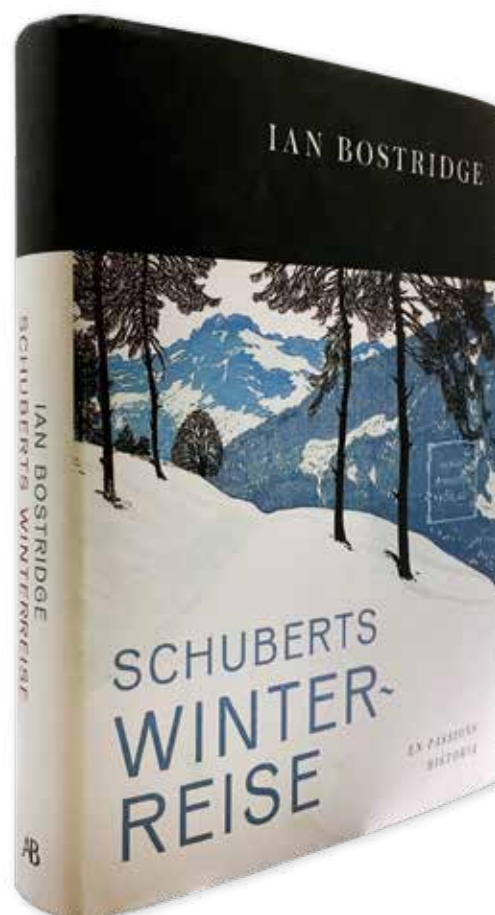
Pianoackompanjerade romanser är inte längre en del av vardagen och har även förlorat sin starka position i konsertsalarna, påpekar Ian Bostridge. I dag sätter vi ofta likhetstecken mellan romanser och lieden, som skapades i det tysktalande Europa under biedermeierepoken på 1820-talet. Romanser var ett uttryck för tidsandan: de framfördes i slutna rum bland vänner och släktingar med en vokalist, ett piano och kanske en fiol.

För Ian Bostridge ingår *Winterreise* i vår gemensamma europeiska erfarenhet, på samma nivå som verk av Shakespeare, Dante, van Gogh, Picasso och systrarna Brontë. Han tecknar därför en bred bild av verket och menar att den tysktalande kulturvärlden blev

Ian Bostridge

Foto: Slim Caneilly-Clarke

hemlös när världen stelnade och slöt sig efter Wienkongressen 1815. Schuberts mörka vintervandring berättar indirekt också om en epok av förlorade möjligheter.

Franz Schubert hittade de första tolv dikterna i cykeln i tidskriftskalendern *Urania*, publicerad i Leipzig 1823. Författaren Wilhelm Müller var en flitig poet och tillika hovbibliotekarie i Dessau i östra Tyskland.

Vissa texter förlorar sin exakthet och struktur om de tonsätts, lyskraften stocknar. Men det här var dikter som ropade efter en kompositör, hävdar Ian Bostridge, utan musik innehöll de bara en halv dimension. Müller försökte ofta få olika tonsättare att ta sig an hans verk och Schubert hade tidigare gjort musik till *Die schöne Müllerin*, en annan sångcykel av samme poet.

När Schubert skrivit klart musiken till första halvan av *Winterreise* upptäckte han ytterligare tolv dikter i samma serie. Ett halvår senare, i oktober 1827, efter att ha gjort några justeringar i dikternas inbördes ordning, var andra halvan klar. Detta blev hans opus nr 89. Varken Franz Schubert, som kort därpå dog av syfilis, eller Wilhelm Müller, som ungefär samtidigt dog av en mystisk hjärtattack, fick höra hela verket framföras.

Inledningsstroforna i *Winterreise* är välkända för många tyskar. "Fremd bin ich eingezogen, Fremd zieh' ich wieder aus". ("Som främling flyttade jag in, som främling går jag min väg igen.") Men om denna jag-person får vi veta ytterst lite. Sammanhang och omständigheter är bortskalade, någon egentlig historia finns inte, inte heller andra människor.

Denna poetiska teknik lånade Müller av lord Byron, tidens store förnyare. Kvar finns den sträva, renodlade känslan och detta gjorde antagligen Schuberts arbete enklare. I Schuberts verk har pianot ofta lika stort inflytande som sången. Och han får pianot att skildra stormen som viner, frostens skimmer över ett hår, skavsåren som svider på en bädd i kolarkojan, fågelsången, lindarnas doft, hundarnas hotfulla skällande och posthornet som ljuder i fjärran.

”Med hjärtat fyllt av gränslös kärlek till dem som föraktade mig vandrade jag fjärran. År efter år sjöng jag sånger. När jag försökte sjunga om kärlek blev den till smärta. När jag än ville sjunga om smärta blev den till kärlek”, skrev Schubert själv om sitt arbete.

På 1990-talet handlade en debatt i New York om vilket slags kärlek Schubert egentligen sjöng om. Ingenstans finns belägg för att han haft någon homosexuell relation, men inte heller för att han hyst romantiska intressen för kvinnor annat än som tonåring. Han umgicks uteslutande med en liten grupp män i Wien, där en var öppet homosexuell och en annan hade en extravagant livsstil.

Ian Bostridge accepterar inte teorin om Schuberts bisexualitet utan argumenterar mångordigt emot den. Ändå kan vinterresan – med kylan, mörkret och den ogästvänliga naturen – ses som en musikalisk motsvarighet till Hermann Hesses *Stäppvargen*, där det sexuella utanförskapet är det verkliga temat.

Sångcykelns sista dikt heter ”Der Leiermann”, om en fattig förfrusen man med en mekanisk vevlira. Vevliran är det enklaste av alla instrument och uttrycker kanske mer än något annat en stark alienation.

Om Schubert levat bara något längre hade han kunnat läsa en mycket uppskattande text i Wiener Theaterzeitung om *Winterreise*. Recensenten menar att kompositörens känslor här är så uppenbara att ”ingen kan sjunga dem eller höra dem utan att röras ända in i hjärtat”. :|| Ingvar von Malmberg

SCHYMBERG AWARD. 2018

Schymberg award för unga operasångare

Solisttävling med semifinal i Stockholm 3-4 juni och final i Sundsvall 27 oktober 2018, med Nordiska Kammarorkestern under ledning av chefdirigent Eva Ollikainen.

Anmäl dig med inspelningar senast 9 mars 2018.
www.schymbergaward.se

Nyinstiftat
pris för unga
operasångare

Sm.Op.

Georges Bizets Opera

CARMEN

Biljetter
www.smop.se/biljetter
eller hos Uppvidinge kommun 0474-470 00
Biljetter kan även köpas hos våra ombud:
Hotell Cardinal 0470-72 28 00
Hotell Olof 0474-108 36, Opera-menyer
– se www.smop.se

Libretto av Henri Meilhac & Ludovic Halévy
I regi av Åsa Elmgren
och Björn Elmgren
Åseda Folkets Park 21.7–12.8 2018

dvd-tips

RAMEAU: LES INDES GALANTES

Oropesa, Juric, Quintans, Nazmi, Benoit, Auvity, Lis, Prohaska, Vidal, Moore.

Münchner Festspielorchester/Bolton

Regi och koreografi: Sidi Larbi Cherkaoui

Scenografi: Anna Viebrock

Be!Air BAC 138 [2 DVD]

Jean-Philippe Rameaus mästerverk *Les Indes galantes* från 1735–36 är möjligen

något lättare för en regissör att filtrera genom vår samtids intressen än andra barockoperor. Detta beror främst på att, förutom i prologen, den utspelas på jorden bland människor. Rameaus titel ska läsas mot André Campras *L'Europe galante* (1697), som förlade några mänskliga kärleksförvecklingar till olika europeiska länder. Gudarna är ju annars alltså närvarande på den tidiga operascenen. Rameaus opera reser längre: Persien, Peru eller Nordamerika, vilket givetvis gör det än mer frestande för en regissör att anlägga ett kritiskt, politiskt perspektiv.

Så gjorde Laura Scozzi i sin uppsättning för Les Talens Lyriques med Christophe Rousset som dirigent (dvd, recenserad i OPERA 1/16), och med gott resultat. De olika entréerna – länderna – iscensattes med stark och effektfull realism.

Scozzis motsats är Andrei Serbans lika eleganta som lekfulla iscensättning med William Christie och Les Arts Florissants, en oemotståndlig uppsättning som slår de flesta, inte bara i barockgenren. Någonstans mitt emellan dessa två hittar vi nu koreograf **Sidi Larbi Cherkaouis** version på Bayerische Staatsoper i München – som dessvärre trots en rad enskilda utmärkta insatser – som helhet måste betraktas som rätt misslyckad.

Orsaken stavas symboler. **Anna Viebrocks** scenrum ställer samman några institutioner: skolan, kyrkan, museet och fängelset; rum som

existerar samtidigt men får olika accenter i operans scener, eller entréer som de heter hos Rameau. Vi möter utställningsmontrar som skjuts ut och in, en uppsjö av städare som ständigt söker hålla rummen rena, inte minst från de flyktingar som befolkar scenen.

Sista entrén, den som hyllar freden i Nordamerika, utspelas i ett fängelse där den berömda "Fôrets paisibles" (Fridsamma skogar), inleds med Sidi Larbi Cherkaouis intensivt koreograferade dans, men som strax urartar till ett våldsamt slagsmål. Ironi är väl nyckeln här, stavat med versaler. Alla lyckliga kärlekspar i denna uppsättning tycks blinda för den politiska verkligheten.

Dessvärre uppstår ett alltför stort avstånd mellan denna symboltyngda uppsättning och musiken. Att dansen, om än koreografiskt suggestiv, inte sällan konkurrerar med musiken skapar också en obalans; möjligen är det därför som **Ivor Bolton** får Münchner Festspielorchester att spela så kraftfullt. Svikt och lätthet är inte vad som här eftersträvas i orkesterdiket.

Återstår, tack och lov, en rad goda solister. Främst **Cyril Auvity** (Valère/Tacmas), vars sammetslena tenor håller uppmärksamheten i varje ton. **Mathias Vidal** (Don Carlos/Damon), också han tenor, kommer därefter, vars röst och inte minst scennärvaro, gör intryck. Egentligen är dessa två röster de enda som självklart passar barockgenren, övriga är mer kraftfulla än vackra, som **Anna Prohaskas** (Phani/Fatime) koloratursopran eller **Ana Quintans** (L'Amour/Zaïre) sopran. Båda har starka, täta röster, liksom barytonen **John Moore** (Adario) eller basen **François Lis** (Huascar/Don Alvaro).

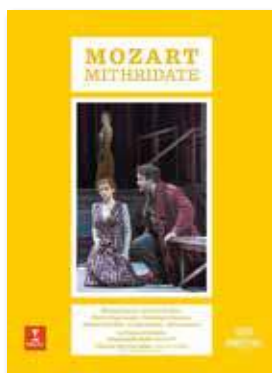
Likväl är en uppsättning som denna, som har en del blinkningar till tidigare iscensättningar av *Les Indes galantes*, ett tecken på hur etablerad Rameau och barockoperan faktiskt är på kontinenten. Här i nord väntar vi fortfarande. ■ Claes Wahlin

Michael Spyres som Mithridate

Foto: ROH/Bill Cooper

MOZART: MITHRIDATE

Spyres, Petibon, Papatanasiu, Dumaux, Devielhe, Dubois, Azzaretti. Le Concert d'Astrée/Haïm

Regi: Clément Hervieu-Léger

Scenografi: Eric Ruf

Erato 0190295851750 [2 DVD]

Mithridate, rè di Ponto hade premiär i Milano 1770 och det märkvärdiga med denna opera seria, **Mozarts** första, är inte att

den så vackert som kompositörens första opera seria ansluter sig till genren. Det märkvärdiga är Mozarts ålder: 14 år! Att komponera en opera till ett libretto som utgår från Racines pjäs *Mithridate*, med den människokännedom som den franske dramatikern visste att göra tragedi av, gör inte Mozarts verk mindre imponerande.

Emmanuelle Haïm ser operan som ett mästerverk och regissör **Clément Hervieu-Léger** har också sett till att låta operan återknyta till det allvar och djup som finns hos Racine. Hervieu-Léger är verksam vid Comédie-Française; som skådespelare har han gjort en lång rad roller i klassiska franska pjäser. Som regissör har han satt upp Molière, men också operan *La Didone* av Cavalli, den liksom föreliggande, på Théâtre des Champs-Élysées.

Hervieu-Léger har också assisterat Patrice Chéreau, bland annat i dennes berömda uppsättning av *Così fan tutte*. Det detaljarbete och den psykologi som karakteriserar Chéreaus arbeten finns det också starka spår av här. **Eric Ruf** har förlagt handlingen till en av något samtida krig stängd och övergiven teater. Inledningsvis läser flera av

solisterna och figuranterna ur Racines drama och det är naturligtvis denna urkälla till **Vittorio Amadeo Cigna-Santis** libretto som motiverat att operan här endast heter *Mithridate*. Ponto är här ersatt av vilken krigsdrabbad stad som helst.

Musikaliskt är denna upptagning också märkvärdig. Solistlaget imponerar både vokalt och sceniskt, där **Myrtó Papatanasius** Xipharès (Mithridates son) och **Patricia Petibons** Aspasia (Xipharès trolovade) kastas mellan motstridiga känslor. Och båda har röster som gör duellduetterna än mer dramatiska. **Sabine Devielhe** (Ismène) står kanske för den vackraste stämman, hennes mjuka, täta sopran är svår att motstå, liksom countertenoren **Christophe Dumaux** (Pharnace) vackra fraser. **Jaël Azzarettis** Arbate är väl gestaltad och titelrollen, **Michael Spyres**, har det slags elegi i rösten som passar denna uppsättnings fokus på tragedin.

Emmanuelle Haïm och hennes Le Concert d'Astrée är en av de bästa franska barockorkestrarna och här får Mozarts musik en tyngd och en svikt i ett verk som oftast, ja, hittills, har betraktats som ett intressant ungdomsverk, inte så mycket mer. Denna iscensättning justerar den bilden. ■|| Claes Wahlin

BERG: LULU

*Petersen, Skovhus, Klink, Sindram,
Trost, Winkler, Hunka.*
Bayerisches Staatsorchester/Petrenko

Regi och scenografi:

Dmitri Tcherniakov

Bel Air BAC 129 [2 DVD]

Alban Bergs sista och ofullbordade opera *Lulu* hör till de musikdramatiska verk som ingen riktigt tycks misslyckas med.

Jag har sett åtskilliga versioner, både live och på dvd, och har varje gång blivit lika gripen och konfunderad av detta unika mästerverk, samtidigt som jag imponerats av de medverkande. Särskilt då av dem som gestaltar Lulu, den rollen verkar alltid ta fram det bästa hos de sångerskor som vågar sig på detta extrema parti. **Marlis Petersen** har gjort Lulu flera gånger ända sedan 1996 – jag såg henne i Peter Konwitschnys starka uppsättning i Hamburg 2003 – och hon är fortfarande en suverän Lulu. Här från Münchenoperan 2015 sjunger hon med bitande precision och kastar sig mellan oktaverna och stämningsslägena med en självklarhet som aldrig sviktar.

Men vem är hon? Denna nyckelfråga som det aldrig ges svar på i någon uppsättning värd namnet. En femme fatale, en demon, ett oskyldigt offer, en projektion för manliga fantasier, en simpel lycköskerska? På något vis är hon allt i ett, och den regissör som försöker göra henne entydig är dömd att misslyckas. Det ska hon inte vara, och frågan om vem Lulu egentligen är måste gnaga i publiken efteråt. Marlis Petersen är suveränt mångtydig och övertygande, även om hon inte riktigt kan mäta sig med fenomenet Barbara Hannigan, vars Lulu finns dokumenterad på dvd från 2014 på La Monnaie i Bryssel.

Men jag hoppas att Christoph Marthalers fascinerande Hamburg-uppsättning våren 2017 (OPERA 2/17) snart ska dyka upp på dvd.

Dmitri Tcherniakov är en av de mest spännande regissörerna på de internationella operascenerna i dag, men han kan vara litet egen-sinnig, och han är också en rastlös mångsysslare. Mer än i regin har denna Münchenuppsättning sin styrka i sångarna och i Bayerska stats-orkestrernas seismografiskt detaljskarpa spel under **Kirill Petrenko**.

Tcherniakov har placerat protagonisterna framför en glaslabyrinth, fylld av till synes själlösa varelser, kvinnor och män, som konfronterar varandra på olika sätt; på slutet i nästan naket och uppgivet tillstånd. Inledningsvis fungerar det väl som en bakgrund till Lulus tragedi, en bild av samhällelig och mänsklig hjärtlöshet och hjälplöshet. Det verkar dock snart statiskt och manierat.

Sångarna däremot, inte bara Marlis Petersen, är genomgående starka. **Bo Skovhus** är en rent gripande Dr. Schön, desperat och förtvivlad i sin bundenhet till denna Lulu som han själv bidragit till att skapa. **Matthias Klink** är inte minst föredömligt texttydlig som Alwa, samma gäller också **Daniela Sindrams** Geschwitz. **Martin Winkler** är en brutalt uttrycksfull djurtämjare och atlet, medan **Rainer Trost** och **Pavlo Hunka** kompletterar i de kontrasterande partierna som målaren respektive Schigolch.

Petersen och Petrenko utgör de tyngst vägande argumenten för denna *Lulu*-dvd, medan Tcherniakovs regi är rätt likgiltig. Då är dvd:n från Christof Loys Covent Gardenuppsättning med Agneta Eichenholz – också en fantastiskt bra Lulu – en starkare rekommendation, även om den sceniskt är på gränsen till för asketisk. ■■

Lennart Bromander

Scen ur Lulu på Bayerisches Staatsoper

Stéphanie d'Oustrac som Irène i Theodora

Foto: Vincent

HÄNDEL: THEODORA

Watson, Jaroussky, d'Oustrac, Spicer, Thorpe, Clayton. Orchestre et chœur Les Arts Florissants/Christie

Regi: Stephen Langridge

Scenografi: Alison Chitty

Erato 0190295889906 [2DVD]

Det är drygt 20 år sedan **William Christie** debuterade i Glyndebourne, och då med **Händels** oratorium *Theodora*. Upp-

sättningen blev en succé, regisserad av Peter Sellars, och var kanske startskottet för att i modern tid iscensätta Händels oratorier. De är ofta musikaliskt dramatiska, även om librettot till inte minst *Theodora* är en smula svagt rent dramaturgiskt.

Följande dvd från Théâtre des Champs-Élysées är signerad **Stephen Langridge**, numera konstnärlig chef för Göteborgsoperan. De som minns hans *Lohengrin* på Kungliga Operan blir inte förvånade över hur här gamla historier kläs i moderna kostymer, eller rättare, uniformer. Däremot kan förvåning uppstå över hur sparsmakat elegant denna *Theodora* är.

Alison Chitty har gjort en mycket vacker scenografi, där de stora skjutväggar som öppnas och stängs och skiftar mellan grått och guld, både gör scenövergångarna smidiga och skapar ett liturgiskt tempo över uppsättningen. Historien handlar om hur Theodora lämnar den romerska makten, personifierad av Valens, förföljs, men får en själsfrände i den till kristendom konverterade soldaten Didymus, för att slutligen tillsammans med honom avrättas. Langridge låter utan större svårighet de religiösa övertonerna eka i vår tid.

Det lyckades redan Sellars med i Glyndebourne, men den uppsättningen var kallare och mer specifik: huvudpersonerna i orange fångdräkter, en avrättning med giftinjektioner à la amerikanskt fängelse. Musikaliskt var den stark, dramatisk snarare än inkännande, både av solister och Orchestra of the Age of Enlightenment. Denna gång får vi en sceniskt elegant, högstämnd och vacker iscensättning som musikaliskt är av absolut toppklass.

Les Arts Florissants, såväl kör som orkester, spelar oerhört bra under Christies ledning. Avklarnat, tätt men luftigt och med en närvaro i varje fras som gör det närmast omöjligt att inte försöka dela uppmärksamheten mellan solister och orkester. De förra är av hög halt, både enskilt och som ensemble. **Katherine Watson** i titelrollen, en mäktigt sopran med ett stråk av sorg, vilken är som skraddarsydd för **Philippe Jarousskys** Didymus; hans fraserings är häpnadsväckande och countertenorfacket är ju definitionsmässigt elegiskt till sin natur.

Stéphanie d'Oustrac som Irène, Theodoras förtrogna, använder också sin mezzosopran snyggt. Här finns fokusering, god fraserings och självklar närvaro. Det gäller även **Kresimir Spicers** Septimus, Didymus tvivlande kollega som förgäves ber om nåd hos Valens, en roll som sjungs av **Callum Thorpe** med hans mjuka, men kanske aningen karaktärlösa bas. Men det är en marginalnotering till denna utsökta upptagning. ■■ Claes Wahlin

Wienerphilharmonicerna

KulturResor

SVENSKA KULTURRESOR AB

Utresor från Stockholm, Göteborg,
Köpenhamn, Oslo och Helsingfors
2018

Påskprocesson i Santiago de Compostela

NYÅRSFIRANDE I WIEN 2018!

Reguljärflyg/buss: 28/12 2018-2/1 2019 **Bokning öppen mars/april!**
Wienerphilharmonicernas Nyårskonsert i Gyllene Salen på Musikverein!
Årets dirigent presenteras under våren.
Kejsarbalen - "Le Grand Bal" på slottet Hofburg.
Läderlappen på Staatsoper och My Fair Lady på Volksoper.
Spanska Ridskolan - Grinzing - Wienerwald - Mayerling.

Stadsrundtur med buss! Besök på Schönbrunn slott.
Svenskspråkig lokalguide! Svensk och tyskspråkig färdledning!

SANTIAGO de COMPOSTELA

Reguljärflyg/buss: 28/3-3/4 Påskveckan 2018 **Bokning pågår**
En resa i pilgrimernas spår genom historia, religion, konst och arkitektur
Bilbao - Pilgrimstrappa och Guggenheim museum
Logrono - huvudorten i vindstriktet Rioja och mötesplats för flera stora pilgrimsvägar
Burgos och Leon - påskprocessioner. Astorga - Gaudis biskopsplats
Castrojeriz - Pilgrimsbyn, en gång i tiden med sju pilgrimskyrkor
Ponferrada - enorm tempelriddarborg. Foncebadon - Cruce de Hierro
Santiago de Compostela - Europas Kulturhuvudstad stad 2016 och
slutmålet med mäktig pilgrimskatedral
Kultursightseeing med licensierade lokalguider.
Svenskspråkig färdledning under hela resan.

HOLLÄNSK KONSTSAFARI

Reguljärflyg/buss: 16-20/4 2018
Stockholm/Göteborg/Köpenhamn - Amsterdam
KONSTUPPLEVELSER

Amsterdam - Rijksmuseum, Van Gogh Museum, Stedelijk Museum
Arkitekturpärlor från Hollands guldålder - **Kanalrundtur i egen båt**
Amstelveen - COBRA Museum. Haarlem - Frans Halsmuseum
Leiden - Museum de Lakenhal. Arnhem - Otterlo - Kröller-Müller Museum
Den Haag - Mauritshuis Museum, Gemeentemuseum

Svensk-/engelskspråkiga, licensierade konstguider.
4-stjärnigt boende på Hotel Schiller i absoluta centrum. Stor kanalrundtur
Gemensamma måltider på unika restauranger kompletterar våra upplevelser

RIGAS OPERAFESTIVAL JUNI 2018

Reguljärflyg/buss: 13-16/6
RIGA - Dramatisk historia, unik Jugendarkitektur och mångårig musikkultur.
Elegant operahus, internationellt uppmärksammas operaföreställningar

Storslagna operaföreställningar
13/6: "Rucklarens väg" av I Stravinskij, 14/6: "Turandot" av G Puccini
15/6: "Don Pasquale" av G Donizetti.

Kultursightseeing med vår svenskspråkiga specialguide under hela resan.
Vi besöker Art Nouveau Muséet i Riga vid vår konstutflykt "Riga Jugend",
nyöppnade Moderna muséet och utflykt till barockslottet i Rundale
och sommarstaden Jurmala. Förnämligt boende på **Wellton Riga Hotel & Spa**
med mycket centralt läge, gångavstånd till operabyggnaden. **Bufférukost** och
måltider på hotellet och "spännande" restauranger i centrum. **Svenskspråkig färdledning**

KONST OCH OPERA I MOSKVA

Reguljärflyg/buss: 9-14/7
Kultursightseeing i centrala delar av Moskva med vår
svenskspråkiga lokalguide. Historisk vandring genom Kreml.

KONSTUPPLEVELSER

Pusjkinmuseet och Tretiakovgalleriet i Moskva, Museigodset Abramtsevo,
nya Tretiakovgalleriet, Sergiej - Possad.

OPERA OCH BALETT PÅ BOLSHOITEATERN

Rutinerad svensk färdledning och svenskspråkig kulturguide

SAVONLINNA OPERAFESTIVAL

Reguljärflyg/buss: 22-27/7
Helsingfors: Centrala 4-stjärniga Hotel Seurahuone, tidigt känt som
"Societetshotellet", strax intill konstmuséet Ateneumm
Gourmetmiddag på **Restaurang Kappeli.**
Bussresa till Savonlinna: 4-stjärniga Hotel Herttua. Fästningen Olofsborg,
Kärimäki Träkyrka, natursköna åsen Punkaharju.
På hemresa besök i Svenskstaden Borgå med Runebergs Museum.

OPERAUPPLEVELSER PÅ OLOFSBORG
23/7: "OTELLO" av G Verdi, 24/7: "SPADER DAM" av P Tjajkovskij
och 25/7: "FAUST" av C Gounod

KONSTRESA I SCHWEIZ

KONST, MUSIK OCH NATUR
Reguljärflyg/buss: 12-19/8
Luzern - Sammlung Rosengart, Kunstmuseum Luzern
Martigny - Fondation Pierre Gianadda,
Vevey - Musé Jenisch
Lausanne - Collection de l'Art Brut
Bern - Kunstmuseum Bern, Paul Klee Zentrum
Basel - Kunstmuseum Basel, Fondation Beyler, Museum Jean Tinguely
Zürich - Kunsthau Zürich, Sammlung E G Bühle,
Baden - Stiftung Langmatt
Winterthur - Sammlung Oscar Reinhart "Am Römerholz",
Kunstmuseum Winterthur

OPERA KONSERT
Zürich - Opernhaus Zürich, Geneve - Grand Théâtre de Genève

OPERAFESTIVALEN I VERONA, KONST I RAVENNA OCH "LA FENICE"-OPERAN I VENEDIG

Reguljärflyg/buss: 22-26/8
Verona - Romarstad med magnifik arena. Ravenna - Mosaikernas stad!
Venedig - kanalernas, kyrkornas, musikens stad

OPEROR på ARENA di Verona 22/8: "Carmen" av G Bizet och
23/8: "AIDA" av G Verdi
OPERA på La FENICE-OPERAN i VENEDIG
24/8: "Il Barbiere di Siviglia" av G Rossini
Kultursightseeing i Verona, Ravenna och Venedig.
Hotell i absoluta centrum. Svensk- och italienskspråkig färdledning.

KONST- OCH MUSIKRESA TILL BERLIN

Reguljärflyg /buss: 10-14/5
Berlin 2018 - "Kulturstad Europa"
Berlin med sina världsberömda operascener, konserthus och muséer,
lockar idag till fler besök än tidigare.

Konstens Berlin - Ett magnifikt Museiutbud:
Alte och Neue Nationalgalerie, Gemäldegaleri, Sammlung Berggruen,
Hamburger Bahnhof, Egyptiska muséet och Pergamonmuséet

Musikens Berlin - Opera och Filharmoni
Staatsoper Unter den Linden, Komische Oper Berlin och
Berlins Philharmonie

Det "nya" och "gamla" Berlin upplever vi under vår omfattande
Kultursightseeing i den återförenade, idag "Gränslösa Staden".

4-stjärnigt centralt boende! Lokalt färgade måltider inkl drycker

Svenska Kulturesor AB

Davidshallsg 21, Box 17554, 200 10 Malmö Tel 040-10 35 70, 0735-33 41 34, Fax 040-30 33 45

www.kulturesor.se info@kulturesor.se

avlyssnat

NINA STEMME

Wiener Staatsoper Live Recordings 2003–2013. Den flygande holländaren, Valkyrian, Siegfried samt Tristan och Isolde.

Chor und Orchester der Wiener Staatsoper/Ozawa, Welser-Möst.

Orfeo C 937 171 B [1 CD]

Distr: Naxos

Nina Stemmes internationella karriär tog ytterligare fart när hon gjorde sin debut på Wiener Staatsoper som Senta i **Christine Mielitz'** nyuppsättning av *Den flygande holländaren* den 5 december 2003. Tidskriften OPERA var där och **Alexander Husebye** skrev bl.a. följande i nr 1/04: "Fenomenalt behärskade Nina Stemme scenen och Wiendebuten kan bara beskrivas som succé. Man kan konstatera att Stemmes storhet består i kombinationen teknisk säkerhet och värmeböljande uttryck." Det är bara att instämma när jag lyssnar på Stemmes solo-cd med utdrag ur fyra olika Wagneroperor från radiosända Wienpremiärer. Hon är den enda svenska sångare som blivit förärad en egen utgåva i Orfeos serie med sångarporträtt, den sextonde i serien. Här ingår även porträtt av bland andra Edita Gruberova, Gundula Janowitz, Sena Jurinac, Mirella Freni, Julia Varady, Walter Berry, Plácido Domingo och Nicolai Ghiaurov.

Skivan inleds med två spår ur *Holländaren* – Sentas ballad och andra aktens final, där både **Franz Hawlata** (Daland) och **Falk Struckmann** (holländaren) förtätar intensiteten under Wienoperans dåvarande chefsdirigent **Seiji Ozawas** ledning. Därefter följer scenen mellan Sieglinde och Siegmund i *Valkyrian* (2007), när de jagas i andra akten. Det teatrala uttrycket når ut genom högtalarna och det skapas en sådan förtätad stämning. Den för tidigt bortgångne **Johan Botha** är perfekt som Siegmund och tillsammans med Stemme sjunger han oerhört innerligt för att lugna den uppjagade tvillingsystemen.

Året därpå hade *Siegfried* premiär i den här Wienringen, som regiserades av **Sven-Eric Bechtolf**, och här fick Nina Stemme ersätta den påtänkta gudadottern, Deborah Voigt. Och det gör hon med besked i de fyra spåren ur slutakten. Här sjunger **Stephen Gould** Siegfried, med en grövre och mer barytonal hjältetenor än Bothas.

Slutligen bjuds det på två avsnitt från premiären på *Tristan och Isolde* 2013. Här framför Stemme både hämndmonologen i första akten och Isoldes kärleksdöd. Hennes stora spännvidd går fram i form av hela skalan av psykologiska nyanser till högsta dramatiska uttryck – tala om utvecklingskurva under dessa tio år! I alla de nämnda avsnitten dirigerar **Franz Welser-Möst** med stegringar som ger mig rysningar, inte minst i Valkyrieavsnittet.

År 2012 utsågs Stemme till österrikisk Kammersängerin. Själv har jag upplevt henne vid två premiärer på Wiener Staatsoper: titelrollen i *Elektra* och som Kundry i *Parsifal*. Och det gick inte att ta miste på hennes stora popularitet hos Wienpubliken. En liknande upplevelse hade jag med Birgit Nilsson (färgarfrun i *Die Frau ohne Schatten*) på samma scen för snart 40 år sedan, och på de olympiska höjderna och i dessa sfärer befinner sig nu Nina Stemme.

Ofta kan man få läsa en sådan här beskrivning i en sångarbiografi: "Sångaren tillhörde under sin karriär en av de ledande i sin generation". En bättre sammanfattning om Nina Stemmes konstnärskap än den i cd-häftet går knappast att finna och får också bli slutklämmen för denna utgåva: "Im Falle von Nina Stemme würde so eine Formulierung zu kurz greifen, ja wäre schlicht und ergreifend falsch. Denn die Stemme ist nicht nur eine der Besten ihrer Zeit, sondern gehört wohl zu den seltenen, herausragenden Künstlerpersönlichkeiten, die leuchtturmgleich auch in die ferne Zukunft hinüberstrahlen". :||

Sören Tranberg

CECILIA & SOL – DOLCE DUELLO

Cecilia Bartoli & Sol Gabetta

Capella Gabetta/Andrés Gabetta

Decca 483 2473 [1 CD]

Distr: Universal

Låt inte omslaget till denna cd förvill.

Med karamellfärger, parasoller, cyklar och käcka leenden, som vore det en reklambroschyr för en charterresa på 70-talet, presenteras **Cecilia Bartolis** senaste projekt. Jag förmodar att man vill vara lite ironisk (men osäkert över vad), eller i varje fall skoja till det. Möjligen slår det an i Italien, med sin tradition av glättig tv-underhållning.

Musikaliskt är det allt annat än kitsch. Denna gång har Bartoli utgått från musikaliska dueller. Om någon trodde att melodifestivalen är unik så har de fel. Myter om musikaliska tävlingar återfinns redan i antiken (Apollo och Pan), och barocken gjorde rent av duettduellen till en konstart. Farinelli lär ha tävlat mot en trumpet, påhejad av en entusiastisk publik.

Bartoli har här valt en cellist, **Sol Gabetta**, och ett antal stycken, inte sällan kammarmusikaliska, från huvudsakligen det tidiga 1700-talet. För den som följt Bartoli i hennes musikaliska arkivfynd så är kompositörer som **Caldara**, **Vivaldi** eller **Porpora** inga okända namn. **Händel**, Vivaldi och **Albinoni** är än mer bekanta likaså **Boccherini**, vars cellokonsert No. 10 avslutar denna cd.

Domenico Gabrielli är denna gång överraskningen, hans "San Sigismondo, re di Borgogna" från 1687 är en av skivans höjdpunkter. Med liten besättning frambringas ett vackert stycke där inte bara cellon tar plats bredvid Bartolis röst, även teorben får så att säga kommentera den mjuka duellen mellan cello och mezzosopran. För visst har cellon något av röstens karaktär över sig, den kan tala, viska eller milt invända.

Man skulle kunna säga att vi här hör en något nedtonad Bartoli, egentligen är det bara Thomas Albinonis "Il nascimento dell'Aurora" som kan beskrivas som en bravuraria. De som har hört Bartoli live

vet också att hennes röst inte alls är lika stor som den ger sken av på inspelningar. När hon nu har att duellera med cellon, så blir också rösten en smula mer avslappnad, men fortfarande exakt, klar och med stor närvaro.

Orkestern Capella Gabetta fungerar bäst i det lilla formatet. När **Andrés Gabetta**, far till cellisten, tar i suddas konturerna lätt ut. Men solisterna är utmärkta, liksom Sol Gabettas mjuka, lågintensiva spel. ■■ Claes Wahlin

MOZART

Juan Diego Flórez, tenor
Orchestra La Scintilla/Minasi
Sony Classical 88985430862 [1 CD]

Distr: Sony

Så kom han äntligen – **Juan Diego Flórez!** I tjugofem år har denne peruanske fixstjärna på belcantomhnen bedårat världen med koloraturer i expressfart, sammetslena pianissimofraseringar och tufft muskulösa höjdtoner och nu också i höstas för första gången i Sverige.

Vi har Malmö Live konserthus att tacka för det unika framträdandet. När Flórez tillsammans med dirigenten Christopher Franklin, som ledde Malmösymfonikerna, gästade Malmö är Flórez trots sin pojaktiga apparition inte längre det svartlockiga Rossinunderbarnet. Han är fyrtiofemåringen som man förväntar sig lite tuffare passioner av, än den tidiga 1800-talsoperans klassiskt återhållna känsloutryck.

Och Flórez har också under senare år försiktigt angripit tyngre roller, som t.ex. hertigen i *Rigoletto* och Gounods Romeo. Vid Malmökonserterna var det paradoxalt nog de uttjätade slagdängorna som tilldrog sig det största intresset. Hur skulle den smekande Flóreztimbrerna klara av "Så kall ni är om handen" eller Verdis Alfredo i *La Traviata*?

Det gick alldeles utmärkt konstaterade den jublande publiken.

Flórez inledde konserten med ett par Mozartarior. Och nu när Flórez lämnat sitt mångåriga exklusivkontrakt på Decca – den nya cd:n har utkommit på Sony – är det just med en cd helt ägnad Mozart, som han visar sin orientering mot en ny repertoar. Han säger sig ha undvikit Mozart på grund av den relativt låga tessituran, där ett bärigt mellanläge är nödvändigt för att göra de enkla fraserna totalt rättvisa.

Att mycket av den italienske Mozarts skulle ligga bra till för Flórez förvånar knappast. Och han tvekar inte att förse flera av ariorna med tillagda utsmyckningar och koloraturer. Den uppjagade kejsaren Titus i *Titus mildhet* eller Idomeneos vanligtvis statistiskt småtråkiga "Fuor del mar" får genom Flórez dramatiska koloraturutbrott den rätta turbulensen i sina känslostormar. Mozartpurister må förfasa sig, men antagligen var det så här tonsättaren önskade att Anton Raaff – den åldrade stjärntenoren för vilken Idomeneo skrevs – skulle ha sjungit. Och Flórez är egentligen mer stiltrogen än många andra som försöker återuppliva den autentiska Mozartstilen. Trots senare tiders omfattande forskning och kunskaper kring Mozartinterpretation, är vår uppfattning fortfarande att Mozart skapade sina operor efter ett eget sångideal som låg utanför sin tid.

Men förebilderna var de stora kastraternas virtuosa och delvis improviserade sångstil, en stil som inte bara påverkade Mozart i hans ungdom, utan influerade honom även i hans mogna mästerverk. Att de fruktade andfådda passagera i Don Ottavios "Il mio tesoro" inte skulle vara någon match för Flórez visste vi, men han lägger till ytterligare kadenser och sångliga figurer och förvandlar den mesige Don Ottavio till en kraftfull barockhjalte och förankrar därmed den mogne Mozarts mästerverk i hans egen tid och stil.

Säker stilkänsla visar Flórez också i lyriska nummer som Ferrandos "Un'aura amorosa" och Ottavios "Dalla sua pace". Här skulle han med sin belcantoskolning kunna briljera i sentimentala pianissimofraser à la Bellini, i stället angriper sångaren den rena sånglinjen med välgörande osentimental enkelhet. Endast i Taminos bildaria hör man att Flórez ännu inte är riktigt hemmastadd i den tyska Mozart-sången, men detta är en randanmärkning.

Juan Diego Flórez' Mozartskiva är ett lyckokast! Vi hoppas på fler exkursioner kring Flórez' tenorala expansion – och då gärna med den fenomenale dirigenten **Riccardo Minasi** och barockorkestern La Scintilla som i sanning gör skäl för sitt namn: den gnistrar och sprakar lika bländande som Flórez' Mozartsång. :|| Erik Graune

SCHUBERT: DIE SCHÖNE MÜLLERIN

Christian Gerhaher, baryton,

Gerold Huber, piano

Sony Classical 88985427402 [1 CD]

Distr: Sony

Franz Schuberts sångcykel *Die schöne Müllerin* berättar historien om en ung

pojke som kommer vandrande och tar jobb vid en kvarn, där han förälskar sig i mjölnarens dotter. Så småningom verkar hon besvara hans känslor men föredrar ändå en jägare. Pojken begår då självmord genom att dränka sig i en bäck, som varit ett slags samtalspartner åt honom under berättelsens förlopp.

En enkel historia kan tyckas, men den har sina dimensioner, och det finns divergenser mellan **Wilhelm Müllers** text och Schuberts tonsättning. Diktcykeln *Die schöne Müllerin* innehåller ytterligare fem dikter, som Schubert inte tonsatte, och **Christian Gerhaher** menar i en lång intressant essä till sin nya inspelning att de dikterna är så viktiga att man inte kan utesluta dem. Därför väljer han att recitera dem – på mycket vacker tyska – och infogade på rätt ställen. Müllers prolog och epilog kan man saklost vara utan. De doftar preciosa biedermeiersalong, och det måste ha varit självklart för Schubert att bortse från dem. De tre övriga dikterna kunde han gott ha tonsatt. Man riktigt hör Schuberts musik inom sig när Gerhaher läser dem. Den mest intressanta är "Das Mühlenleben", som skildrar livet vid kvarnen. Där framgår att det finns flera mjölnargesäller på stället, och

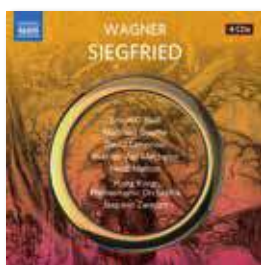
alla dyrkar de den unga mjölnerskan, som tydligtvis tagit över sin gamle fars ledning av arbetet.

Gerhaher menar, och däri har han absolut rätt, att det finns en ironisk dimension i Müllers dikter som Schubert inte tagit hänsyn till. De här dikterna krävs för att man ska bli varse den här dimensionen, menar Gerhaher. Det tror jag däremot inte, den framgår ändå på flera sätt, trots att Schubert negligerat den. Nyckelsången är den elfte, "Mein!", där mjölnargesällen jublande utbrister i glädje över att mjölnardottern nu äntligen är hans. Schuberts toner skildrar detta som ett faktum, medan Müller egentligen beskriver ett sorgligt självbedrägeri. Det förstår man av fortsättningen, där pojken mer och mer tappar greppet om verkligheten.

Dikten "Das Mühlenleben" förstärker bilden av mjölnardottern som en ung chef med vänlig distans till sina anställda. Dikten "Blümlein, Vergissmeinn" förstärker bilden av pojkens inre förvirring, men interpreten av sångerna måste ändå hålla sig till Schuberts tolkning av dikterna. Lyssnaren däremot är fri att själv notera spänningen mellan tonsättarens och diktarens syn på den sorgliga historien.

Christian Gerhaher, tillsammans med sin suveräne pianist **Gerold Huber**, gjorde redan för fjorton år sedan en inspelning av *Die schöne Müllerin* – utan extradikter – och Gerhaher är fortsatt en fulländad uttolkare av sångcykeln. Den skrevs ursprungligen för en tenor, och även transponerad kan barytoner verka obekväma med de många höga tonerna – det gäller till och med Dietrich Fischer-Dieskau. Men Gerhaher besväras inte. Hans varmt lyriska höjd klingar fullkomligt naturligt, och även om han numera är bra många år äldre än mjölnargesällen – rimligen en tonåring – har hans röst en obesvärat ungdomlig klang. Alla magiska skiftningar i Schuberts musik tar han vara på och de gestaltas utan extra åthävor. Bättre kan Schuberts sångcykel – extradikter eller inte – knappast framföras. :||

Lennart Bromander

WAGNER: SIEGFRIED

O'Neill, Goerne, Melton, Cangelosi, Van Mechelen, Struckmann, Humble, Farcas. Hong Kong Philharmonic Orchestra/van Zweden

Naxos 8.660413-16 [4 CD]

Distr: Naxos

Inledningsscenen i **Richard Wagners** *Siegfried* kan om man så vill beskrivas som en duett mellan två tenorer, men det är knappast någon som kommer på den tanken. Siegfried och Mime är så till den grad olika till personlighet och röstkaraktär att man inte tänker i de kategorierna. Det är till och med en av Wagners viktigaste poänger med första akten i *Siegfried* att i alla avseenden skapa skarpa kontraster mellan Mime och Siegfried trots att de har samma röstläge. Den lömske lille dvärgen mot den oförvägne men obildade unge hjälten. Men i tredje delen av Naxos Hong Kong-baserade *Ring-satsning* har man missat den poängen. **Simon O'Neill's** Siegfried och **David Cangelosis** Mime låter helt enkelt för lika, och hör man inte efter texten ordentligt kan man lätt blanda ihop dem. Jag tror mig aldrig ha hört någon *Siegfried*-inspelning tidigare där detta varit ett problem.

Det påverkar utfallet av hela akten, som av och till tenderar att bli enformig. Och inte bara därför. **Jaap van Zweden** är en sober och sofistikerad Wagnerdirigent, men han saknar i alltför hög grad temperament och dramatisk fantasi. Orkestern klingar oavbrutet snyggt men diskret och enahanda. Jag plockar slumpvis fram Daniel Barenboims och James Levines versioner, och orkestern får där på litet skilda vis ett helt annat aktivt liv och med åtskilligt mer av gestaltande fantasi.

I min recension av den föregående utgåvan, *Valkyrian* (OPERA 1/17), berömde jag **Heidi Meltons** Sieglinde och menade att det nog snart var dags att byta till Brünnhilde. Och det gör hon redan här i *Siegfried*. Melton vaknar upp ur sin tjugo år långa sömn och hälsar solen med fin strålgång i stämman. Det höga c:et glimrar till med det rätta jublet i rösten, och nu fram emot slutet av sista akten är det också mer glans i Simon O'Neill's Siegfried.

Den största anledningen att investera i denna inspelning är dock, liksom i *Rhenguldet* och *Valkyrian*, **Matthias Goernes** Wotan. Hans balsamiskt vackra basbaryton ger en sällan hörd inre resning åt den halvt resignerade men ännu djupt engagerade gudafadern.

Melton och Goerne i all ära, men riktigt räcker det inte för att rekommendera denna *Siegfried*. ■■ Lennart Bromander

HALLAND Opera & Vocal FESTIVAL

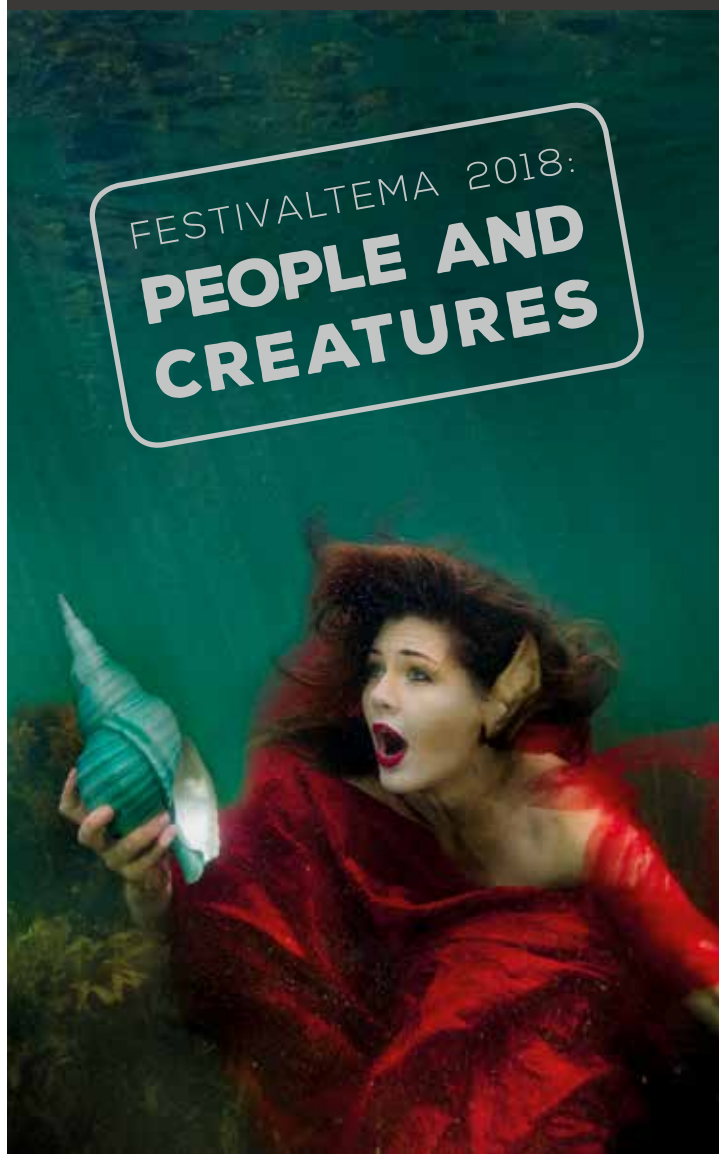
VÄLKOMMEN TILL SVERIGES
MEST SAMTIDA OPERAFESTIVAL

5-7 JULI

ACADEMY WEEK FRÅN 2 JULI

HALMSTAD • LAHOLM

FESTIVALTEMA 2018:
**PEOPLE AND
CREATURES**

hallandopera.se

YOUR NEXT TOUR AB -DIN BÄSTA RESEKLUBB

NEW YORK METROPOLITANOPERAN

28 MARS-4 APRIL

PÅSKRESA TRE STJÄRNSPÄCKADE FÖRESTÄLLNINGAR

LUISA MILLER Giuseppe Verdis klassiska opera med James Levine på pulten samt **PLACIDO DOMINGO**, Puccinis **TURANDOT** i **ZEFERELLIS** storslagna uppsättning och Donizettis **LUCIA di LAMMERMORE**

Varje årstid har sin charm i New York. Följ med till "The Big Apple" under Påskveckan och upplev fantastiska operaföreställningar, otroliga enastående konstmuseer, shopping och underbara måltider! New York är staden som har allt, inte minst ett av världens främsta operahus "The MET". Besök på Museum of Modern Art (MoMA) och utflykt till Brooklyn med bl.a. det berömda Brooklyn Museum ingår också i programmet.

Reseledare **Tomas Svendén**.

VÅR I VENEDIG 13-17 APRIL VÄRLDENS MEST ROMANTISKA STAD

OPERA PÅ OPERAHUSET LA FENICE, KAMMARKONSERT

BESÖK PÅ VÄRLDENS VACKRASTE TEATER; TEATRO OLIMPICO I VICENZA

Ingen stad i hela världen kan liknas vid Venedig. Egentligen är det ett under att den finns kvar. Venedig lever med sitt vatten; omringad av vatten och indelad i kanaler. Det låter nästintill som en saga när man hör beskrivningar av Venedig, att kanalerna fungerar som gator, som mötesplats, som transportväg och inte minst - som arena för romantik i de långsamt glidande gondolorna. Vi får vara med om Puccinis **MADAMA BUTTERFLY** på Venedigs berömda operahus La Fenice, och vi ska också besöka den enastående Teatro Olimpico i Vicenza, en 1500-talsteater som är helt unik och oerhört vacker. Dessutom hör vi en kammarkonsert med verk av Vivaldi och Tartini. **INTERPRETI VENEZIANI** spelar. Stadsrundtur och måltider ingår.

Reseledare **Magnus Kyhle**.

2 OPEROR, KONST OCH VÅRTECKEN I ZÜRICH

19-22 APRIL

Välkommen till denna välmatade operaresa där vi får frossa i två riktiga bel canto-operor, Verdi's **LUISA MILLER** och Donizetti's **MARIA STUARDA** på Zürich's berömda operahus som sett många stjärnor tändas. Vi bor på romantiska Hotel Europa mitt i staden. Zürich har en intressant medeltida stadskärna och ligger vackert där floden Limmat rinner ut i Zürich-sjön. Tillsammans lär vi känna staden till fots. Stadens symbol är Grossmünster med sina två torn, varifrån man har en strålande utsikt.

Reseledare **Magnus Kyhle**.

OPERA OCH KONSERT PÅ SAN CARLO- TEATERN I NEAPEL LA TRAVIATA OCH OLGA BORODINA, POMPEJI OCH CAPRI 18-23 MAJ

Neapel var huvudstaden i det gamla kungariket med samma namn, och staden har präglats av greker, normanner och spanjorer i en ständigt skiftande historia. Nu står hela den äldre delen av staden på Unescos världsarvslista. Vi besöker en av världens mest praktfulla operahus, San Carlo-teatern, som när den var nybyggd var en källa till stor avund i hela Europa. Många berömda operapremiärer har gått av stapeln här.

På programmet står Verdis **La Traviata** och dessutom en konsert med den världsberömda mezzosopranen **Olga Borodina**. Naturligtvis gör vi utflykt till **Capri** med Axel Munthes Villa San Michele, och även en utflykt till **Pompeji** med vidhängande besök på en vingård i närheten. Vi bor centralt i historiska delen av Neapel i familjen Sforzas gamla biskopspalats från Bourbon-tiden som byggts om till 4-stjärnigt hotell.

Reseledare **Tomas Svendén**.

RIGA OPERA FESTIVAL 2018 13-17 JUNI SPÄNNANDE OPERARESA I PUCCINIS & DONIZETTIS MUSIKSPÅR ÖVER ÖSTERSJÖN TILL RIGA

Följ med till en av baltikumets mest spännande städer, Riga, med fantastiska sevärdheter och vackert operahus. Vi reser när försommaren är som vackrast. På Nationaloperan i Riga får vi uppleva **TURANDOT** och **DON PASQUALE**. Förutom härliga musikupplevelser får vi även en stadsrundtur där vi ser kulturskatterna i Lettlands huvudstad med omgivningarna. Riga har norra Europas i original bäst bevarade Jugendbyggnader. Utflykt till slottet Rundale, sommarresidens till greven av Courland. Innan vi reser hem så gör vi ett besök med lunch i Jurmala. Vi bor på Tallink Hotel Riga ****.

Reseledare: **Tomas Svendén**

NYSLOTT/SAVONLINNA OPERAFESTIVAL 15-19 JULI

Världens vackraste operafestival har den kallats, den årliga festivalen på Olofsborgs fästning i Nyslott/Savonlinna. Ta några dagars sommarsemester i det finländska insjöområdet och passa på att njuta av två av operafestivalens verkliga höjdpunkter: Gounods mästerverk **FAUST** (1859) och Puccinis klassiker **MADAMA BUTTERFLY** (1904).

Vi reser till Finland med Silja Line när den nordiska natten är som vackrast. Vi hinner bland annat med en ångbåttur på Saimen. Givetvis äter och dricker vi gott under hela resan. Programmet är upplagt av Johan Molander från Kungliga Operan i Stockholm som också är vår musikciceron på resan.

BARCELONA-CASTELL DE PERALADA-COSTA BRAVA

JONAS KAUFMANN - PLACIDO DOMINGO 27-31 JULI

Under augusti hålls festivalen **Castell de Peralada** i de vackra omgivningarna kring det medeltida slottet. Slottet ligger i byn **Peralada** i östra Spanien och hör till provinsen Girona i Katalonien. Auditoriet som byggs upp i slottsparken är den perfekta platsen för konserter i sommarnatten. Historia och prestige präglar festivalen, både på grund av dess konstnärligt höga nivå och för det otroliga katalanska landskapet där den äger rum. Tack vare festivalen utgör den här medeltida byn centrum för kultur och i Costa Bravas sommarnätter. Av sin stora kärlek till musiken, anordnade festivalens ordförande, Carmen Mateu festivalen för första gången 1987 och numera anses den som en av sommarens viktigaste. Vi besöker festivalen och lyssnar till en konsert med stjärntenoren **JONAS KAUFMANN** och ett konsertant framförande av **Jules Massenets Thaïs** med legendariska tenoren **PLACIDO DOMINGO** i huvudrollen. Utflykt gör vi till en av Kataloniens vackrast belägna och mest berömda vingårdar, där vi förstås också får vara med om en vinprovning. Bor gör vi vid medelhavets strand i kuststaden **Tossa del mar** på 4-stjärniga **Hotell Delfin 4**. Reseledare är operasångare **Magnus Kyhle**.

OPERAFESTSPELEN I VERONA utfärd till Garda- sjön och vindistriktet Valpolicella 6-10 AUGUSTI

Arena di Verona, Här upplever vi Verdis storslagna **AIDA** i regi av Zefereilli och Bizets **CARMEN**. Reseledare **Tomas Svendén**.

NEW YORK METROPOLITANOPERAN

3-10 OKTOBER

TRE STJÄRNSPÄCKADE FÖRESTÄLLNINGAR! KAN DET BLI BÄTTRE?

Camille Saint-Saëns **SIMSON OCH DELILA**, med **ELINA GARANCA** och **ROBERTO ALAGNA**. Giuseppe Verdis mästerverk **AIDA** med **ANNA NETREBKO** och **ALEX-SANDRS ANTONENKO** samt Giacomo Puccinis **La Fanciulla del West**. Varje årstid har sin charm i New York. Följ med till "The Big Apple" och upplev fantastiska operaföreställningar, enastående konstmuseer, shopping och underbara måltider! New York är staden som har allt, inte minst ett av världens främsta operahus "The MET". Besök på Museum of Modern Art (MoMA) och utflykt till Brooklyn med bl.a. det berömda Brooklyn Museum ingår också i programmet. Reseledare **Tomas Svendén**.

FÖRETAG OCH FÖRENINGAR VI SKRÄDDARSYR ERA RESOR EFTER ÖNSKEMÅL!

YOUR NEXT TOUR AB

Lill-Jans Plan 2 114 25 Stockholm
info@yournexttour.com

-DIN BÄSTA RESEKLUBB

Tel: 08-611 51 50
www.yournexttour.com

KUNGLIGA OPERAN
operan.se
Bilj. tfn: 08-791 44 00

Verdi **Aida**: 24 premiär,
26/2, 5, 8, 14, 17, 20, 25/3,
6, 11/4.

Puccini **Tosca**:
7, 19, 22/3, 21, 25/4, 2, 4, 8/5.

Giordano **Fedora**:
10, 13, 16, 21, 27/3, 4, 17, 19, 23/4.

Lehár **Glada änkan**:
2, 12, 14, 18, 20/4, 3, 5, 9/5.

Tjajkovskij **Eugen Onegin**: 28 premiär,
30/4, 7, 10, 16, 22/5, 2/6.

FOLKOPERAN
folkoperan.se
Bilj. tfn: 08-616 07 50

Rimskij-Korsakov: **Mozart och Salieri** och Salieri: **Prima la musica e poi le parole**:
23, 24, 25, 27/2, 2, 4, 6, 9, 10, 13,
16, 18, 20, 23, 24, 26, 27/3, 3, 6,
8, 10, 13, 14/4.

Glass **Satyagraha**:
18, 19, 21, 23, 25, 27, 29/5.

GÖTEBORGSOPERAN
opera.se
Bilj. tfn: 031-13 13 00

Lloyd Webber **The Phantom of the Opera** (musikal):
25, 28/2, 9, 10, 16, 17, 21, 31/3,
5, 6, 11, 12, 13, 14, 27, 28/4, 4,
6, 12, 18, 19, 20/5.

Strauss **Ariadne på Naxos**:
21, 24/2, 1, 4/3.

Rossini **Barberaren i Sevilla**:
24, 29/3, 4, 8, 15, 18, 22/4, 2/5.

Musorgskij **Boris Godunov** (urversionen): 21 premiär,
25, 29/4, 3, 5, 11, 13/5.

WERMLAND OPERA
wermlandopera.com
Bilj. tfn: 054-21 03 90

Strauss d.y. **Läderlappen**:
7, 9, 10, 11, 13, 14, 28, 29/3,
6, 7, 13, 14, 15, 18, 20, 21, 22,
25, 27, 28, 29/4, 2, 4, 5, 6/5.

**MALMÖ OPERA
OCH MUSIKTEATER**
malmoopera.se
Bilj. tfn: 040-20 85 00

Schwartz **Pippin** (musikal):
2, 3, 4, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 27,
28/3, 5, 6, 7, 13, 14, 20, 21/4.

Kraus **Var är du Proserpin?** (kamaropera): 3 premiär,
10, 16, 17, 23, 24, 26 (2 ggr),
27/3 (2 ggr). Spelplats: Verkstan.

Verdi **Rigoletto**: 24 premiär,
29, 31/3, 4, 8, 12, 15, 17, 22, 25/4,
8, 12, 15, 19, 29/5, 1/6.

Gefors **Parken**: 5 Sverigepremiär,
11, 13, 17, 30/5, 2/6

NORRLANDSOPERAN
norrlandsoperan.se
Bilj. tfn: 090-15 43 47

Gluck **Orfeo & Euridice**: 8 premiär,
10, 14, 16, 18, 21, 23, 25/3.

Turné: 7, 8/4 (Sundsvall)
10, 11/4 (Härnösand),
16, 17, 18/4 (Östersund).

*Boka dina annonser
via vår samarbetspartner!*

Nr 2/2018 utkommer den 24 april och
bokningsstoppet är satt till den 29 mars.

Alex Simonsson,
alex@sb-media.se

Swartling & Bergström Media
Birger Jarlsgatan 110
114 20 Stockholm
Tel 08-545 160 63. www.sb-media.se

S&B
SWARTLING & BERGSTRÖM MEDIA

24/2 AIDA

Verdi. D: Morandi. C. Nilsson, Dalayman, Forsén, Defabiani, Cacciamini, Edholm.

Direktsändning från premiären på Kungliga Operan, Stockholm.

3/3 MADAMA BUTTERFLY

Puccini. D: Armiliato. Jaho, Zifchak, Aronica, Frontali.

Direktsändning från Metropolitanoperan, New York.

10/3 LA BOHÈME

Puccini. D: Armiliato. Youncheva, Fabiano, Philips, Meachem, Rose.

Direktsändning från Metropolitanoperan, New York.

17/3 ELEKTRA

Strauss. D: Petrenko. Goerke, van den Heever, Schuster, Morris.

Direktsändning från Metropolitanoperan, New York.

24/3 RIGOLETTO

Verdi. D: Kamensek. Sulimsky, Tognocchi, Tatarintsev, von Schulman, Zahaira.

Direktsändning från premiären på Malmö Opera.

31/3 COSÌ FAN TUTTE

Mozart. D: Robertson. Majeski, Malfi, O'Hara, Bliss, Plachetka, Maltman.

Direktsändning från Metropolitanoperan, New York.

7/4 LUCIA DI LAMMERMOOR

Donizetti. D: R. Abbado. Peretyatko-Mariotti, Grigolo, Cavalletti.

Direktsändning från Metropolitanoperan, New York.

14/4 LUISA MILLER

Verdi. D: de Billy. Youncheva, Petrova, Beczala, Domingo, Vinogradov.

Direktsändning från Metropolitanoperan, New York.

21/4 BORIS GODUNOV (URVERSIONEN)

Rimskij-Korsakov. D: Hussain. Bayley, Lind, M. Persson, Almgren, Bäckström, Schinkler, Isalv, Paulsson.

Direktsändning från premiären på Göteborgsoperan.

6/3 CARMEN

Bizet. D: Hruša. R: Kosky. Goryachova, Meli, Fritsch, Smoriginas.

Live från Covent Garden, London.
Repris 12/3.

Foto: Monika Rittershaus

4/4 MACBETH

Verdi. D: Pappano. R: Lloyd.

Lučić, Nettekko, D'Arcangelo.
Live från Covent Garden, London.
Repris 9/4.

Foto: Olive Banda

sf.se/merpabio

**Folkets Hus
och Parker**

OPERA LIVE

10/3 SEMIRAMIS

Rossini. D: Benini. R: Copley. Meade, DeShong, Camarema, Abdrazakov.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

17/3 AIDA

Verdi. D: Morandi. R: Cavanagh. C. Nilsson, Dalayman, Defabiani, Edholm.
Direktsändning från Kungliga Operan, Stockholm.

31/3 COSÌ FAN TUTTE

Mozart. D: Robertson. R: McDermott. Majeski, Malfi, O'Hara, Bliss.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

14/4 LUISA MILLER

Verdi. D: de Billy. R: Moshinsky. Youncheva, Petrova, Beczala, Domingo.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

28/4 ASKUNGEN

Rossini. D: de Billy. R: Pelly. DiDonato, Coote, Blythe, Kim, Naouri.
Direktsändning från Metropolitan, New York.

livepabio.se
facebook.com/livepabio
twitter.com/livepabio
instagram.com/livepabio
youtube.com/folketshusparker

Frun firade julen hos en väninna i Karlstad, och mitt under slutskedet med sillinläggningar och skinkgriljering visade väninnan en insändare med svar i Nya

Wermlands-Tidningen som hade upprört henne mycket. Insändaren var skriven av konstnären **Mona Johansson**, som hade valts ut till årets konstnär och därmed skulle få skapa en gigantisk fasadprojicering på

Wermland Operas byggnad. Förfrågan hade kommit från Wermland Opera, och efter litet sondering hade det framkommit att konstnären själv inte skulle få betalt – exponeringen skulle vara nog, så att säga.

Efter premiärvisningen fick Mona Johansson veta att de konstnärer som varit behjälpliga med att förverkliga fasadprojiceringen minsann hade fått betalt. Efter litet sondering med facket och kontakter med operaledningen fick hon till sist ett arvode. Då kom nästa dräpslag: som årets konstnär får man också ställa ut ett antal konstverk i teaterns enviroger. Då konstnären några veckor efter invigningen besökte teatern, fann hon att ett av hennes konstverk var nerplockat. Hon fick veta att det hade förstörts och därför plockats ner. Mona Johansson fick aldrig någon förklaring till vad som hänt med tavlan, än mindre om när teaterns ledning hade tänkt informera henne om olyckan. Förtretad plockade hon ner övriga tavlor, och i insändaren råder hon kommande "årets konstnärer" att se om sitt hus: "ta din plats och framförallt din lön, för exponering kan inte betala hyran".

Pepparkakskavlingen fick anstå, för Frun läste fascinerat vidare om vad teaterns ledning hade att svara på detta. Operachef **Ole Wiggo Bang** svarade i egen hög person – på norska. Han medger att han läst insändaren med stor sorg och fortsätter: "En skapande process kommer alltid att vara en subjektiv upplevelse".¹ Men alla skapande konstnärer ska naturligtvis ha skäligt betalt, fortsätter han, så där tycks de ha tänkt om. Han beklagar vidare att hennes konstverk blivit skadat inne på teatern, men förklarar det med att "med en stor publik på

våra teaterföreställningar och konserter som vistas i lokalen, kan detta ske". Frun häpnade inför detta påstående. Hon som så många gånger har strosat omkring på Kungliga Operan och beundrat dess konstverk oavsett var hon suttit i huset! Aldrig någonsin har hon hört talas om att någon av alla dessa tavlor ska ha förstörts? En av hennes favoritböcker att lägga fram som coffee table-bok är för övrigt Eva Sundler Malmnäs *Konstverk på Operan*.

Ole Wiggo Bang avslutar sitt svar: "God jul till alla som hade en positiv upplevelse av årets fasadshow, och även till dig Mona Johansson". Frun undrar om de som inte hade en positiv upplevelse inte tillönskas en god jul? Och hur är det med dem som överhuvudtaget inte har sett fasadshowen? Så gick Fruns tankar när hon återgick till att kavla ut pepparkaksdegen. Och hon fick faktiskt en riktigt god jul i alla fall. :||

¹ Frun har efter bästa förmåga översatt Ole Wiggo Bangs svar till svenska. Hon anser f.ö. att han borde bett sin personal att göra detsamma.

ANNONSÖRER I DETTA NUMMER:

Drottningholms Slottsteater | Favoritresor
Folkoperan | GöteborgsOperan
Härnösands folkhögskola | Kungliga Operan
NorrlandsOperan | Malmö Live Konserthus AB
Malmö Opera | Region Halland
Scenkonst Västernorrland | SF Bio | Smålandsoperan
Svenska KulturreSOR | Vadstena-Akademien
Wermland Opera | Your Next Tour AB

Balett & Opera Live på SF Bio

Bio kan vara så mycket mer än film. Vi är stolta över att kunna visa föreställningar från Royal Opera House i London. Slå dig ner i en bekväm biofåtölj och njut av några av världens främsta artister live!

<p>BALETT: En vintersaga Från Royal Opera House Live: 28 februari 2018 Inspelad: 5 mars 2018</p>	<p>OPERA: Macbeth Från Royal Opera House Live: 4 april 2018 Inspelad: 9 april 2018</p>
<p>OPERA: Carmen Från Royal Opera House Live: 6 mars 2018 Inspelad: 12 mars 2018</p>	<p>BALETT: Svansjön Från Royal Opera House Live: 12 juni 2018 Inspelad: 18 juni 2018</p>

Samtliga föreställningar har svensk text.
Se vilka biografer som visar föreställningarna
på sf.se/merpabio

Vi reserverar oss för ev. programändringar.

OKTOBER

11

TORSDAG
19:00

Upplev Andris Nelsons och Gewandhausorchester Leipzig – Unikt gästspel på Malmö Live!

**Mästerlige Andris Nelsons leder den anrika
orkestern i höstens mest spännande konsert.**

Under turnén som kröner orkesterns 275-årsjubileum ger Gewandhausorchester Leipzig en exklusiv konsert på Malmö Live torsdagen den 11 oktober 2018 under ledning av stjärndirigenten Andris Nelsons. Orkestern framför Mahlers magnifika *Symfoni nr 5* och *Nobody knows the trouble I see* av Zimmermann. Solist under gästspelet är Håkan Hardenberger – rankad som världens bästa trumpetare.

*Biljettpris: 100-995 kr. Grupprabatt 15% vid bokning av grupp om minst tio personer. Biljetter på malmolive.se

**MALMÖ
LIVE
KONSERTHUS**

OPERA AV RICHARD STRAUSS

ARIADNE PÅ NAXOS

EN (MOTVILLIG) FÖRENING
MELLAN SKRATT OCH ALLVAR

Heta passioner, sprudlande humor och konstens villkor i en briljant teaterlek som ställer konflikten mellan så kallad fin- och populärkultur på sin spets. Den grekiska regissören Rodula Gaitanou ger *Ariadne på Naxos* en doft av Fellini-film à la 1950-tal med filmstjärnor, gycklare och "... tystnad, tagning!".

SPELAS T O M 4 MARS.

Köp biljett och boka bord i GöteborgsOperans Restaurang
www.opera.se, 031-13 13 00

GÖTEBORGS
OPERAN

 [goteborgsoperan](https://www.facebook.com/goteborgsoperan)
GöteborgsOperan

 [@goteborgsoperan](https://www.instagram.com/goteborgsoperan)

 [@goteborgsoperan](https://twitter.com/goteborgsoperan)

En del av VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN